Инв. № 8
Гос. книжная палата УзССР
18 ЯНВ 1983
ОПИСАНО

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 12 (18.489). • Шанба, 1983 йил 15 январь • Баҳоси 3 тийин.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ СИЁСИЙ БЮРОСИДА

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси навбатдаги мажлисида Куба Компартияси Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоси, Марказий Комитет иккинчи секретари, Куба Республикаси Давлат кенгаши ва Министрлар Совети раисининг биринчи ўринбосари, Революцион Куролли кучлар министри Рауль Кастро Рус СССР ташкил этилганлиги 60 йиллиги байрамида қатнашган партия давлат делегациясига бошчилик қилиб, Москвада бўлган вақтида у билан ўтказилган суҳбатлар тўғрисидаги ахборотни тинглади.

Германия социал-демократик партияси президиуми аъзоси, ГСДПдан ГФР канцлери лавозимига номзод Г.-И. Фогель билан бўлган суҳбатлар тўғрисидаги ахборот тингланди.

Мажлисда аҳолига хизмат кўрсатиш билан шуғулланувчи корхоналар, ташкилотлар ва муассасалар иш режимида тартиб ўрнатиш зарурлиги хусусида фикрлашиб олинди. Хизмат кўрсатиш соҳасидаги корхоналарнинг катта қисми меҳнаткашлар ишлаб чиқаришда банд бўлган соатларда ишлаётганлиги, бунинг оқибатида эса кўпчилик керакли нарсаларни харид қила олмай, хизмат соҳасининг ҳар хил турларидан фойдалана олмаётганликлари қайд этиб ўтилди. Буларнинг ҳаммаси меҳнаткашларнинг ҳаққоний эътирозларига сабаб бўлмоқда, меҳнат интизоми аҳволига, меҳнат унумдорлигига таъсир қилмоқда ва пировард натижада жамиятга катта зарар етказмоқда. КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси СССР Министрлар Совети яқин вақт ичида бу ишда етарлича тартиб ўрнатиш юзасидан амалий тадбирларни кўриб чиқажагини маълумот учун қабул қилди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси Озиқ-овқат программасини амалга ошириш юзасидан саноатнинг озиқ-овқат тармоқлари учун технология асбоб-ускуналари техника даражаси ва сифатини янада оширишга ҳамда уларни ишлаб чиқаришни яхшилашга оид конкрет тадбирларни муҳокама қилди.

Тегишли министрликлар ва идоралар орқали озиқ-овқат, гўшт ва сут, мева-сабзавот, балиқ ва омихта ем саноатини, савдо ва умумий овқатланиш корхоналарини техника билан қайта қуроллантиришни жадаллаштиришга қаратилган тадбирлар амалга оширилади.

Мажлисда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти комиссиялари ҳамда комитетларининг бўлажак сессияларида совет делегацияларининг иштирок этиши билан боғлиқ бир қанча масалалар кўриб чиқилди.

ИШЧИ МИНБАРИ

ТАРТИБНИ БУЗДИНГМИ — ЖАВОБ БЕР

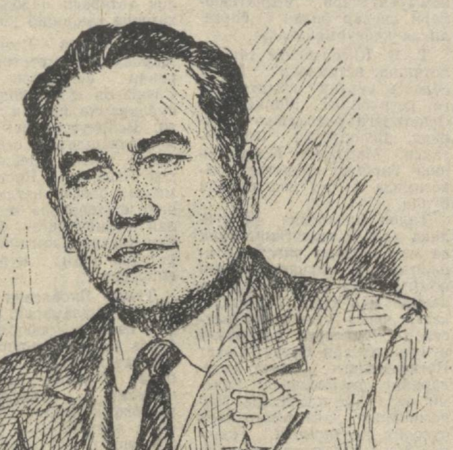

Меҳнат ва ишлаб чиқариш интизоми катта резервларни ҳаракатга келтиришга имкон берадиган бебаҳо омил. Биз яхшироқ ишласак, кўпроқ ишлаб чиқариш ютуқларига эришамиз ва ўзимиз ҳам бундан манфаатдор бўламиз. Бир меъёрда ишлаш ва юксак самарадорликка эришиш бригадамиз, умуман уйсозлик комбинатимиз фаолиятининг асосини ташкил қилади. Биз ҳамиша ана шу йўлдан бориб юқори ишлаб чиқариш муваффақиятларига эришиб келдик. СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллиги шарафига ўтказилган социалистик мусобақада ҳам улкан довонларни эгалладик. Коллективимиз КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғини қўлга киритишга мушарраф бўлди. 1982 йил учун қабул қилинган юксак социалистик мажбуриятларни зиёда қилиб бажарган комбинатимиз коллективи 340 минг квадрат метрдан кўпроқ уй-жой биноларини фойдаланишга топширди.

Бу зафарга бизнинг 1-уйсозлик заводи салмоқли ҳисса қўшди. 25 йиллдирки, бетончи-қолипчилар бригадамиз завод коллективи шон-шуҳратини оширишга муносиб ҳисса қўшиб келяпти. Ўтган йили ҳам бригадамиз янги ташаббус билан майдонга чиқди. Биз беш кунлик топшириқни тўрт кунда бажариш ҳаракатининг ташкилотчиларидан бири бўлдик. Ташаббусимиз комбинатдагина эмас, «Главташкентстрой» бўлинмаларида, ҳатто республикада қўллаб-қувватланди. 166 қуйи меҳнат коллективи бизнинг изимиздан борди. Одатда ташаббускорлардан кўпроқ натижаларга эришиш талаб қилинади. Ана шуни қалбдан ҳис қилган бригадамиз аъзолари СССР 60 йиллиги юбилейи шарафига олган мажбуриятларининг муҳим моддаларидан бирини шараф билан бажардилар: икки йилда икки ярим йиллик план ҳажмида маҳсулот реализация қилинди. Бошқача қилиб айтганда, 25 минг кубометрдан кўпроқ ҳажмдаги конструкциялар ва буюмлар тайёрлаб бердик. Маҳсулотнинг 95 проценти дастлабки тақдим қилишдаёқ қабул қилиниб, бригадамизнинг юксак ишлаб чиқариш натижалари моддий ва маънавий жиҳатдан муносиб тақдирланиб борди.

Меҳнатга шон-шарафлар! Бу, кенг маънони билдирадиган ва бугунги кунда 1983 йил топшириқларини муваффақиятли бажаришга сафарбарлик бонги бўлиб янграётган даъватдир. Бу сўзлар бригадамизнинг А. Муртазин, М. Родаманов, И. Иброҳимов, Х. Гирфанов ва В. Хусаинов каби зарбдорлари шаънига жуда мос келади. Улар тартиб-интизомга ҳамиша қатъий амал қилиш билан бошқалардан фарқ қилишини алоҳида таъкидлаб ўтмоқчиман. Интизом улар учун ишчилик шон-шарафини улуғлаш рамзи.

Бригадамизда, бутун комбинатимизда Москва меҳнат коллективларининг онгли интизом ва ишлаб чиқаришни қатъий маромда ташкил этиш юзасидан бошлаб берган ташаббуслари кенг қўллаб-қувватланди. Айниқса, бизнинг корхонамиз билан турдош — «Главмосстрой»нинг 3-уйсозлик комбинати корхонаси ҳам ташаббускорлар сафида борлиги билан қувонамиз. Ана шу пешқадам уйсозлик комбинатининг 1983 йил учун олган социалистик мажбуриятлари билан чуқур танишиб чиқдим. Очиғини айтмоқчиман: бу йилги мажбуриятларни ишлаб чиқишда қардошларимизнинг ишидан андоза олдик. Биз қурилиш конвейери самарадорлигини ошира бориб, барча имкониятлардан фойдаланиш йўли билан меҳнат интизомини бундан буён ҳам мустаҳкамлашга аҳд қилдик.

Тўғри, бизнинг комбинатимиз — уйсозлик индустриясининг илғор корхонаси. Шундай бўлса ҳам бизда ҳали меҳнат интизомига аниқ амал қилмовчи кишилар бор. Ишга кечикиб келувчилар, дангасалар, топшириқларни чала-чулпа бажарувчилар йўқ эмас. Афсуски, смена бошланиши олдидан ва иш вақтида ичиб юрувчилар ҳам учраб туради. Кейинги вақтларда бизда бундай ҳолларга қарши кескин кураш бошланди. Бундай ҳолатларнинг юз бериши «фавқулодда ҳолат» деб қаралмоқда. Биз меҳнат ва ишлаб чиқариш интизоми бузилишининг барча кўринишларига қарши кескин кураш олиб бормоқдамиз. Чунки бундай ҳол жиддий оқибатларга олиб келиши мумкин. Бригадамизнинг аъзоси, бетончи Т. Бозорбоев бир кун сменадан кейин ўз иш жойини йиғиштирмасдан кетиб қолибди. Эртаси куни у бригададош ўртоқлари олдида қилмиши учун жавоб берди. Сўзга чиққан ўртоқлар унинг қилмишини қоралайдилар. Бу воқеа Т. Бозорбоев учун сабоқ бўлиб қолди

Мен қатъий қонунлар тарафдориман. «У кундалик тарбиявий ишларимизга катта ёрдам беради. Тартиб-интизомни буздингми, қонунга хилоф иш қилдингми — кам ҳақ тўланадиган ишга ўтиб кетавер. Бу иш ҳатто ўз ихтисосингга тўғри келмаса ҳам майли. Пул ҳам тарбиячи. Бу ердаги тартиб-қоидаларга бўйнинг ёр бермаса, комбинат билан хайрлашавер. Ишчилик шарафини оқламагандан кўра шундай қилган маъқулроқ» деб таълим берарди собиқ устозим, қолипловчи уста Ким Бон Хва. У ажойиб киши, ҳақиқий меҳнаткаш одам, чарчамас мураббий. Бир вақтлар менга жон куйдириб касб ўргатган, коллективчилик туйғусини сингдирган. Ҳамон комбинатимизда ишлаб келяпти. Тез-тез учрашиб турамиз. Меҳнат ветеранлари ҳамон муносиб ўринбосарлар тайёрлаш ишига баракали ёрдам бериб келяпти. Ана шундай кишиларни қадрлаш, шарафлаш, рағбатлантириш керак.

Биринчи уйсозлик комбинати — «Главташкентстрой» бўлинмалари даврасида илғор. Бу ердаги меҳнат муваффақиятларининг барқарорлиги ҳақида гап борганида ишлаб чиқаришда қатъий маром йўлга қўйилганлиги, янги илғор иш усуллари, жумладан оралиқ бригада пудрати усулига кенг амал қилинаётганлиги таъкидланади. Дарҳақиқат, корхонада ишлаб чиқаришнинг барча бўғинларида, панелларни қолиплашдан тортиб, то йирик панелли уйларни монтажлаш ва пардозлаш ишларини бажаришгача бўлган барча ишлар бир маромда олиб бориляпти. Бунда меҳнат интизоми талабларига амал қилиш ҳал қилувчи роль ўйнаётганлигини айтиб ўтиш керак.

Юқоридагилардан корхонада меҳнат унумдорлигини ошириб боришнинг барча резервларидан фойдаланиб бўлинган экан, деган хулоса келиб чиқмайди. Тўрт ва беш қаватли уй-жой биноларини ҳолидаги тайёр маҳсулотлар ишлаб чиқаришни кўпайтириш учун катта резервлар мавжуд. Самарали меҳнат учун моддий ва маънавий рағбатлантиришни такомиллаштириб боришни муҳим резервлардан бири деб ҳисоблайман. Шундай ҳоллар ҳам учрайдики, кварталлар ҳамда йил якуни учун мукофотлаш вақтида бир хилликка ҳамон барҳам берилган эмас. Мукофот бажарилган ишга яраша тақсимланиши зарур. Ноўрин берилган мукофот ғолибларни ранжитади. Қолоқларни ғайратлантира олмайди. Қолоқларни мукофотлардан маҳрум этиш, бу ҳақда очиқ-ошкора маълум қилишнинг тарбиявий аҳамиятини камситмаслик керак. Бу ҳақда ҳамма хабардор бўлгани афзал.

Яна бир мулоҳаза. Мусобақанинг амалий натижаларини кўпайтириш учун қатъий кураш олиб бориш зарур. «Кўрсаткичлар тахтаси»да илғорларгина эмас, қолоқлар ҳам кўриниб турсин.

Ўн биринчи беш йилликнинг учинчи йилида комбинатимиз коллективи 345 минг квадрат метр уй-жой қуриб бериш мажбуриятини олди. Ана шу ваъда муваффақиятли бажарилса юз минг сўмлаб фойда олинади, материал ҳамда хом ашё тежаб қолинади. Бригадамиз: «Тўрт кунда беш кунлик топшириқни бажарамиз!» шиори остида мусобақани давом эттиравераді. Бундай юксак натижаларга биз ишлаб чиқаришни такомиллаштириб бориш, ташкилий-тарбиявий ишларни кучайтириш, техникавий янгиликларни кенг жорий этиш, мустаҳкам интизом ва юксак уюшқоқлик натижасида эришамиз. Ғолибларни меҳнатига яраша, ишлаб чиқариш самараларига қараб, ишдаги сифат кўрсаткичларига яраша одилона рағбатлантириш тарафдоримиз.

Исмоил ОРИПОВ,
«Главташкентстрой» 1-уйсозлик комбинатининг бетончи-қолипловчилар бригадаси бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, СССР Давлат мукофоти лауреати.

СССР

ЎН БИРИНЧИ БЕШ ЙИЛЛИКНИНГ УЧИНЧИ ЙИЛИ

ЮКСАК САМАРАДОРЛИККА ЭРИШАМИЗ!

ЎЗБЕКИСТОН ССР «ГОСКОМСЕЛЬХОЗТЕХНИКА»СИ МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНЛИ ТОШКЕНТ ТАЖРИБА-РЕМОНТ МЕХАНИКА ЗАВОДИ КОЛЛЕКТИВИНИНГ

СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАРИ

ТОШКЕНТ тажриба-ремонт механика заводининг коллективи КПСС XXVI съезди қарорларини амалга ошира бориб, 1982 йилги планни муваффақиятли бажарди. Пландан ташқари 170 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди. Меҳнат унумдорлиги 1,7 процент ортди пландан ташқари 30 минг сўм фойда олинди, республиканинг колхоз ва совхозларига тракторлар ва насос станциялари учун капитал ремонтдан чиқарилган 8 мингдан ортиқ А—01М маркали моторлар юборилди.

Завод ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил май ва ноябрь Пленумларининг қарорларидан илҳомланиб, СССР Озиқ-овқат программасини амалга оширишга муносиб ҳисса қўшишга ҳаракат қилиб, Москвадаги илғор корхоналарнинг ташаббуси билан юксак интизом учун, меҳнатни аниқ ташкил этиш, ҳар бир иш ўрнида ресурсларни бутун чоралар билан тежаш учун социалистик мусобақани авж олдириб, 1983 йилда зиммаларига қуйидаги социалистик мажбуриятларни оладилар:

моддий ресурслардан оқилона фойдаланиш, иш вақтининг бекор кетиши ва кадрлар қўнимсизлигини камайтириш ҳисобига ишлаб чиқариш ҳажми юзасидан йиллик план муддатидан илгари 25 декабрда бажарилади, пландан ташқари 200 минг сўмлик маҳсулот реализация қилинади, 50 та трактор мотори ремонтдан чиқарилади ва тикланган 100 минг сўмлик запас қисмлар юборилади. 1 апрелга қадар хўжаликлар учун 2040 трактор дизели ремонтдан чиқарилади. Ишлаб чиқариш ҳажмининг бутун ўсиши меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига таъминланади.

1 сентябрь — каноп ўриш мавсуми бошлангунича Тошкент областининг лубкорлларига каноп ўрадиган КУ-0,2 маркали 50 та комбайн тайёрлаб юборилади.

Прецизион деталларни тиклаш участкаси ишлаб чиқариш қувватини ривожлантириш ҳисобига тикланган плунжер жуфтларини ишлаб чиқариш 200 минггача кўпайтирилади ва камида 50 мингта чопиқ трактори шулар билан таъминланади.

Янги техника ва прогрессив технологияни жорий этиш ҳисобига камида 50 минг сўм тежалади. 25 минг сўм иқтисодий самара берадиган 30 та рационализаторлик таклифлари жорий этилади.

Маҳсулот сифатини муттасил яхшилаб бориб, дизелларни ишлатиш гарантия муддати мавжуд стандартларга нисбатан беш йиллик охиригача 25 процент узайтирилади.

Меҳнатни ташкил этиш ва рағбатлантиришнинг бригада формаси кенгроқ жорий этилади, ишчиларнинг камида 70 проценти шунга жалб этилади.

Янги технология жараёнларини жорий этиш, технология ва ижро интизомини ошириш ҳисобига 1983 йилда 90 минг киловатт-соат электр энергияси, минг литр бензин, 90 гигакалорий иссиқлик энергияси, 13 минг кубометр табиий газ тежалади.

Қишлоқ хўжалигига кўрсатиладиган хизматлар ҳажмини кўпайтириш учун деталларни тиклайдиган цех ва компрессор станцияси фойдаланишга топширилади. Заводнинг Янгибозор посёлкасидаги филиалида биринчи навбат объектлар реконструкция қилиниб бўлинади. Корхонани техника жиҳатидан қайта қуроллантириш плани муддатидан илгари, 20 декабргача бажарилади.

ВЛКСМ 50 йиллиги номли Оҳангарон чорвачилик саноат комплексига ҳамда Тошкент область Паркент районидаги «Коммунизм» мева-сабзавотчилик совхозига, Жиззах область Пахтакор районидаги Ульянов номли 6-пахтакор совхозга машина-ускуналар ва қишлоқ хўжалик техникасига техникавий хизмат кўрсатиш ва уларни ремонт қилиш юзасидан оталиқ ёрдами берилади.

Заводнинг ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари ўн биринчи беш йилликнинг учинчи йилида зиммаларига олган социалистик мажбуриятларини муваффақиятли бажариш, Озиқ-овқат программасини амалга оширишга қўшадиган ҳиссаларини кўпайтириш учун ҳамма куч, билим ва тажрибаларини сарфлайдилар.

Ўзбекистон ССР «Госкомсельхозтехника»сининг барча ремонтчиларини 1983 йилги планни муддатидан илгари бажаришга, қишлоққа намунали инженерлик ёрдами кўрсатишга чақирамиз

Социалистик мажбуриятлар завод коллективининг йиғилишида муҳокама этилиб, қабул қилинди.

УНУМДОРЛИК ЯНАДА ОШИРИЛАДИ

ТОШКЕНТДАГИ 1-УН ЗАВОДИ КОЛЛЕКТИВИНИНГ 1983 ЙИЛГИ

СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАРИ

КПСС XXVI съезди қарорларини бажариш учун курашаётган ва СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллиги шарафига социалистик мусобақани авж олдирган завод меҳнатчилари ўн биринчи беш йилликнинг икки йили планини муддатидан илгари бажардилар. Пландан ташқари 2 миллион 132 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилиб, реализация қилинди. Маҳсулотнинг янги тури — макаронбоп олий нав ун ишлаб чиқариш ўзлаштирилди.

Корхона коллективи эришилган натижаларни мустаҳкамлаш ва кўпайтиришга қаттиқ бел боғлаган.

Завод коллективи КПСС Марказий Комитети 1982 йил ноябрь Пленуми қарорларига амал қилиб, Тошкент шаҳрининг 2000 йиллигини муносиб кутиб олишга интилиб, 1983 йил учун қуйидаги социалистик мажбуриятларни қабул қилди:

меҳнат, ишлаб чиқариш ва технология интизомини мустаҳкамлаш, меҳнатнинг ташкил этилиши ва сифати даражасини ошириш учун оммавий ҳаракат авж олдирилади. Ҳар бир цех, бригада, сменанинг пировард иш натижаларига талабчанлик билан ёндашилади, ички меҳнат тартибини ҳар қандай бузиш ҳолларига қарши кураш олиб борилади, иш вақтининг зое ўтиши тугалланади. Меҳнат унумдорлигини ўстириш плани икки процент ошириб бажарилади.

Ишлаб чиқариш ҳажми юзасидан белгиланган йиллик план муддатидан аввал, 22 декабрда бажарилади, пландан ташқари 400 тонна манна ёрмаси, 150 тонна олий нав макаронбоп ун, 1750 тонна олий нав ун, 2200 тонна биринчи нав ун — жами 1 миллион 300 минг сўмлик маҳсулот реализация қилинади.

Хом ашёдан маҳсулот чиқиши жами 0,2 процент оширилади. Ностандарт маҳсулот чиқарилишига мутлақо йўл қўйилмайди.

Меҳнатни ташкил этиш ва рағбатлантиришнинг бригада формаси жорий этилади, ҳамма ишчиларнинг камида 60 проценти шу усулга жалб қилинади, кадрларнинг қўнимсизлигини кескин камайтиришга эришилади.

Технология жараёнини такомиллаштириш, унни коп-қанорсиз сақланадиган ҳамма идишларга жойлаш ишини реконструкция қилиш, ун тортиш бўлимини техника билан қайта қуроллантириш, эскирган асбоб-ускуналарни янгилаш юзасидан ташкилий-техникавий тадбирлар амалга оширилади.

Белгиланган топшириқдан ташқари 3 процент электр энергия, 1 процент нефть маҳсулотлари ва бошқа материаллар тежаб қолинади. Ихтиролар ва рационализаторлик таклифларини жорий этиш йўли билан камида 60 минг сўмлик иқтисодий самара олинади. Маҳсулот таннархини камайтириш плани ошириб бажарилади ва планга қўшимча равишда 50 минг сўм фойда олинади.

Завод ва Ғазалкент ғалла қабул қилиш пунктининг асбоб-ускуналари, бинолари ва ишлаб чиқариш объектларидаги иншоотлар белгиланган муддатларда ва юқори сифатли қилиб капитал ремонтдан чиқарилади, ғаллани ўз вақтида қабул қилиш, қайта ишлаш ва сақлаб қолиш таъминланади.

Камида 230 киши ўқишнинг ҳар хил турларига жалб этилади, камида 20 нафар янги ишчи тайёрланади, 25 нафар ишчи ва 10 нафар инженер-техник ходимнинг малакаси оширилади.

Элеваторнинг қабул қилиш қурилмаларини реконструкция қилишга, вагондаги юкни тушириб олувчи қурилмани ва вагон тарозиларини қуришга тайёргарлик тугалланади ва шу ишлар бошлаб юборилади. Вагонларнинг юкларни тушириб олиш ва юк ортиш вақтида норматившдан ортиқча туриб қолиши тугатилади. Юк ортиш-тушириш ишларини механизациялаш юзасидан камида 3 та ташкилий-техникавий тадбир жорий этилади, шу ишлар билан шуғулланувчи ишчиларнинг меҳнат шароити яхшиланади.

Заводнинг ёрдамчи хўжалигини мустаҳкамлаш ва кенгайтириш ишлари давом эттирилади.

Оталиқдаги қишлоқ ташкилотларига ёрдам бериш кучайтирилади.

Завод территориясини ободонлаштириш юзасидан ўз кучлари билан, шунингдек «Гордорстройремонт» трестининг ёрдами билан капитал ишлар бажарилади.

Завод ходимларидан камида 20 оиланинг уй-жой шароитлари яхшиланади, ишлаб чиқариш илғорларини мукофотлаш учун дам олиш уйларига, санаторийларга, туристик сафарларга 50 та йўлланма олиб берилади.

Тошкентдаги 1-ун заводининг ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари ўзларининг бутун меҳнат ғайратини, ижоди ва ташаббускорлигини олинган социалистик мажбуриятларни сўзсиз бажаришга қаратадилар, Озиқ-овқат программаси топшириқларини амалга оширишга кўпроқ ҳисса қўшадилар.

Социалистик мажбуриятлар завод ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчиларининг умумий йиғилишида қабул этилган.

ЎРНАК КЎРСАТИБ, ОЛДИНДА БОРАЙЛИК

Ўзбекистоннинг кўп миллионли комсомоллари СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллигини меҳнат ва ўқишда катта муваффақиятлар билан нишонладилар. Улар ўн биринчи беш йиллик учинчи йилининг дастлабки кунлариданоқ КПСС XXVI съезди белгилаб берган коммунистик қурилиш улуғвор программасини амалга оширишга қўшадиган ўз ҳиссаларини кўпайтириш учун резервларни қидириб топишни давом эттирмоқдалар. 14 январь куни Тошкентда бўлиб ўтган республика комсомол активининг йиғилишида ана шу ҳақда гапирилди. Йиғилишда КПСС Марказий Комитети 1982 йил ноябрь Пленуми талаблари асосида ёшларни меҳнатга коммунистик муносабатда бўлиш руҳида тарбиялаш соҳасида республика комсомол ташкилотларининг вазифалари муҳокама қилинди. Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари Б. А. Алламуродов доклад қилди.

Ўзбекистон комсомол ташкилотлари москвалнкларнинг меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини янада мустаҳкамлаш учун курашни авж олдириш тўғрисидаги ташаббусини қизғин қўллаб-қувватладилар. Халқ хўжалиги барча тармоқларининг ёш меҳнаткашлари ҳар бир иш жойида намунали тартиб йўлга қўйилиши учун курашни кучайтирмоқдалар. СССР 50 йиллиги номли «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси, В. П. Чкалов номли Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси, Фарғона шойи тўқиш фабрикаси ва бошқа кўпгина корхоналарнинг комсомол ташкилотларида иш вақтидан самарали фойдаланиш масалалари комплекс ҳал этилмоқда.

Айни вақтда комсомол комитетлари уюшқоқсизлик, ишга бефарқ қараш каби ҳолларга қарши курашда ҳамма жойда ҳам актив иштирок этаяптилар, йигит ва қизларда коммунизм қурувчиси ахлоқ кодексининг юксак талабларига мос келадиган фазилатларни зарур даражада тарбияламоқдалар, деб бўлмайди. Ёш ишчиларни комсомол оталигига олишни кучайтириш, ягона наряд асосида меҳнатнинг бригада формасини, мураббийчилик ҳаракатини кенг жорий этиш учун ҳали барча ишлар амалга оширилгани йўқ. Комсомол ташкилотлари ёш авлодни меҳнатсеварлик руҳида, ғоявий-сиёсий ва ахлоқий жиҳатдан тарбиялашни ҳамиша бирга қўшиб олиб борилишини таъминламаяптилар.

Йиғилиш қатнашчилари ҳар бир коллективда ёшлар орасида ташкилотчилик ва сиёсий-тарбиявий ишларни кучайтириш, саноат ва қишлоқ хўжалиги маҳсулоти барча турларини ишлаб чиқариш планларини ошириб бажариш, чорва қишловини муваффақиятли ўтказиш, баҳорги экиш кампаниясига намунали тайёргарлик кўриш учун социалистик мусобақани кенг авж олдириш зарурлигини таъкидладилар.

Актив йиғилишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари Л. И. Греков нутқ сўзлади.

(ЎзТАГ).

АФҒОНИСТОН ДЕЛЕГАЦИЯСИ ЎЗБЕКИСТОНДА

АДР савдо министри Муҳаммадхон Жалолар бошчилигидаги Афғонистон Демократик Республикаси делегацияси Ўзбекистон ҳаёти билан танишмоқда.

Афғонистондан келган меҳмонлар В. И. Ленин Марказий музейининг Тошкентдаги филиалида, Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасида бўлдилар, республика пойтахтининг диққатга сазовор жойлари билан, унинг савдо корхоналари билан танишдилар. Делегация АДРнинг Тошкентдаги Бош консулхонасига ҳам борди.

14 январь куни Муҳаммадхон Жалоларни ва делегациянинг бошқа аъзоларини Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Н. Ж. Худойбердиев қабул қилди.

(ЎзТАГ).

КЎКЛАМ ТАРАДДУДИ

МУСТАҲКАМ ЗАМИН

Ғалаба районидаги Ленин номли колхоз деҳқонлари экиш олдидан тупроқни ишлашни қиш мавсумида ўтказишга одатланганлар. Бу йил хўжалик далаларида ер ҳайдаш қисқа муддатларда ўтказилди, ҳозир эса далаларни текислаш ишлари бошланди.

Илгари бу иш бевосита экиш олдидан ўтказилар эди, эндиликда эса бу тадбирни бажариш муддатлари қиш мавсумига кўчирилди.

Ҳозир колхозда маҳаллий ўғит тайёрлаш, машина-механизмларни ремонт қилиш ва бошқа ишлар тез суръатлар билан олиб борилмоқда. Шу тариқа бу ерда экиш кампаниясини қулай муддатларда ўтказиш учун мустаҳкам замин яратилмоқда.

«КОСМОС-1428» ПАРВОЗДА

1983 йил 12 январь куни Совет Иттифоқида Ернинг навбатдаги сунъий йўлдоши «Космос-1428» учирилди.

Йўлдош ичига космик фазони тадқиқ қилишни давом эттириш учун мўлжалланган илмий аппаратлар ўрнатилган. Аппаратлар нормал ишлаб турибди. Координация-ҳисоблаш маркази олинаётган маълумотларни ишлаб чиқмоқда.

(ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ЎРТОҚ В. П. КУКСЕНКОни ЎЗБЕКИСТОН ССР АҲОЛИГА МАИШИЙ ХИЗМАТ КЎРСАТИШ МИНИСТРИ ҚИЛИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми **қарор қилади:**
Ўртоқ Виталий Павлович Куксенко Ўзбекистон ССР аҳолига маиший хизмат кўрсатиш министри қилиб тайинлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
И. УСМОНХЎЖАЕВ.
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Г. ҲАЙДАРОВА.
1983 йил 14 январь.
Тошкент шаҳри.

ХАЛҚ КОНТРОЛИ ТАЪСИРЧАНЛИГИНИ ОШИРАЙЛИК

14 январь куни Ўзбекистон ССР Халқ контроли комитетида ишлаб чиқариш бирлашмалари, корхоналар, колхоз ва совхозлар, муассаса ва ташкилотларнинг халқ контроли комитетлари, группалари ва постларига бўлажак ҳисобот ва сайловга бағишланган кенгаш бўлиб ўтди. Кенгашда халқ контроли республика ва область комитетларининг раҳбарлари ва масъул ходимлари иштирок этдилар.

Бу йилги ҳисобот-сайлов кампанияси КПСС Марказий Комитети 1982 йил ноябрь Пленуми талаблари, КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Ю. В. Андроповнинг Пленумда сўзлаган нутқидаги қоида ва хулосалар асосида назоратчилар бутун иш савиясини ошириш учун катта аҳамият касб этаётганлиги кенгаш қатнашчиларининг нутқларида кўрсатиб ўтилди. Ҳозирги шароитда халқ контроли органларининг актив фаолияти партия беш йиллик учун белгилаган энг муҳим халқ хўжалик вазифаларини амалга оширишда кўмаклашишини кераклиги таъкидланди. Меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини мустаҳкамлаш, хўжасизликни тугатиш, ҳар бир иш жойида тартиб ўрнатиш учун курашни кучайтириш борасидаги тадбирларни муҳокама қилишга алоҳида эътибор берилди.

(ЎзТАГ).

ИНТИЗОМ—ЮКСАК САМАРАДОРЛИК МАНБАИ

МЕҲНАТДАН КЕЛАР ШОН

РЕСПУБЛИКА ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИДА ВА МЕҲНАТ КОЛЛЕКТИВЛАРИДА ЎТАЁТГАН ЙИҒИЛИШЛАРДА МЕҲНАТКАШЛАР ПАРТИЯ, ДАВЛАТ ВА МЕҲНАТ ИНТИЗОМИНИ МУСТАҲКАМЛАШ ЮЗАСИДАН АМАЛИЙ ТАКЛИФЛАР КИРИТМОҚДАЛАР

КПСС Марказий Комитети, бутун партиянинг қизғин ва аниқ мақсад кўзда тутилган кенг кўламли иши — партия давлат ва меҳнат интизомини мустаҳкамлашдан иборат жуда катта ҳаракатни барча меҳнаткашлар қизғин қўллаб-қувватламоқдалар. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети шу масала юзасидан қабул қилган қарор партия ташкилотлари ва меҳнат коллективларида кенг муҳокама қилинмоқда. Меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини янада мустаҳкамлашга қаратилган тадбирлар, ижрочиларнинг масъулиятини ошириш юзасидан белгиланаётган чоралар аҳоли барча қатламлари томонидан қизғин қўллаб-қувватланмоқда.

— Партия, КПСС Марказий Комитети, унинг ўртоқ Ю. В. Андропов бошлиқ Сиёсий бюроси амалга ошираётган бу жуда катта ишни қизғин қўллаб-қувватлайман, — деди Жалолқудуқ момиқ фабрикасининг ишчиси Р. Ёқубова. — Бир иш кунида мен 644 сўмлик маҳсулот ишлаб чиқараман. Ишга чиқмаслик ёки кечикиб келиш мамлакатимизга қанчалик зиён келтиришини мана шундан ҳам тасаввур қилиш мумкин. Ишдан қолиш, кечикиш ҳолатлари қонун йўли билан жазоланиши лозим деб ҳисоблайман.

Улуғ Ватан уруши ва меҳнат ветеранлари — «Навоиазот» ишлаб чиқариш бирлашмасининг ходимлари И. Александров ва И. Козловлар ҳам бу фикрни қувватлашади:

— Ўзимизнинг узоқ меҳнат фаолиятимиз давомида биз ишлаб чиқаришда биронта ҳам нуқсонга йўл қўймадик, —дея таъкидлашди улар. — Меҳнат интизомини мустаҳкамлаш учун шундай чоралар кўрилишини таклиф қиламиз: бир кун ишга чиқмадингми — ойлик мукофотдан, беш кун кайфу-сафо қилдингми — ўн учинчи маошдан маҳрум бўласан. Ишлаб чиқаришни тарк этган ёки бир ойдан ортиқ ишламай қўйган кишини судга бериш керак. Акс ҳолда иш «кун ўтади, ҳисоб бўлаверади», — қабилида бўлаяпти. Олдинги шон-шуҳратини рўкач қилиб, интизомни бузаётганлар ҳам оз эмас. Бундай ҳолларда масалани Олий Советларгача кўтариб бормай, коллективнинг тавсияси билан область ижроия комитетларининг ўзида ҳал қилиш лозим — уларни мукофотлаб ва фахрий унвонлардан маҳрум қилмоқ лозим.

Навоий электрохимия заводи партия комитетининг секретари С. Маннопов узоқ йиллар самарали ишлагани ва бир жойда кўп меҳнат стажига эга бўлганлиги учун қўшимча ҳақ тўлашни жорий этиш, меҳнат интизомини бузувчилар учун эса маош ҳажмини янги қабул қилинган кишилар учун белгиланган даражага тушириб қўйишни таклиф қилди. Ховос районидаги «Советлар мамлакати» совхози партия комитетининг секретари Ш. Зияев эса ишга кечикиб келувчиларнинг меҳнат отпускасини кечикиб келинган кунлар миқдорида камайтириш керак, деб ҳисоблайди.

Янгиер қурилиш материаллари ва конструкциялари комбинатидан Г. Сорокина Меҳнат ҳақидаги қонунлар кодексига маъмуриятга илгари меҳнат интизомини жиддий равишда бузганлиги учун ишдан бўшатилган шахсларни фақат бир йиллик синов муддати ва 80—100 сўмдан ортиқ бўлмаган иш ҳақи белгиланган ҳолда ишга қабул қилиш мажбуриятини юкловчи модда қўшиб қўйишни таклиф қилди.

Ленин районидаги механизациялашган кўчма колонна ғишт терувчилар бригадасининг бошлиғи У. Комилов, Навоий қурилиш бошқармаси 2-қурилиш-монтаж бошқармасининг бригадири Г. Подворчан Жиноят кодексига қайта-қайта майда ўғрилик қилгани учун жиноий жавобгарликка тортиш имконини берадиган модда киритиш лозим деб ҳисобламоқдалар. «Ҳозир эса, — дейишади улар, — юлғичлар ҳеч нарсадан қўрқмай, ҳеч нарсани писанд қилмай, ўғирлик қилмоқдалар, асбоб-ускуналарни, материалларни «майдалаб» ташиб кетмоқдалар».

Наманган шаҳар судининг раиси Х. Йўлдошева хўжалик раҳбарлари ва жамоат ташкилотлари интизомни бузаётганларга ғоятда юмшоқ муомала қилаётганликларини таъкидлайди. Бундай шахсларга нисбатан қонунда белгиланган жазо чораларини қўлламоқ лозим, интизомсиз, масъулиятсиз, виждонсиз ходимларни «ўз аризасига биноан» ишдан бўшатиб юбормаслик керак. Аксинча, уларга нисбатан тегишли жазо чораларини кўриш зарур. Бунда ишчи йиғилишлари муҳим роль ўйнаши керак.

Касаба союзлари Тошкент область Совети ишга яроқли гражданларни, шу жумладан болали аёлларни, улар уч ойгача узрсиз сабаблар билан ишламай қўйсалар, маъмурий тартибда 500 сўмдан жарима ундириш ва мажбурий тартибда ишга жойлаштиришни жорий этишни таклиф қилди. Комсомол районидаги «Коммунизм» колхозининг раиси Ж. Кўчиев материалларни етказиб бериш тартибини бузганлиги учун корхона ёки таъминот ташкилотларини эмас, балки муайян айбдорларни, аввало раҳбарларни жазолаш, улардан жарима ундириш лозим деб ҳисобламоқда. Комсомол район ижроия комитети қишлоқ хўжалик бошқармасининг бошлиғи У. Хидиров йиллик планларни хўжалик ва ташкилотларга анча кечикиб, март-май ойларида етказиш тажрибасини қаттиқ танқид қилди ва бу ишни олдинги йилнинг IV кварталида бажариб қўйиш таклифини киритди.

Наманган машинасозлик заводининг инженери Р. Умарова коммунал хизмат, болалар боғчалари учун ҳақни бевосита корхона ва муассасаларнинг ўзида ундиришни йўлга қўйишни таклиф қилди. Социологларнинг ҳисоб-китобларига қараганда, ходимни ўз ихтиёри билан ишдан бўшатиш, унинг бошқа ишга ўтиши жамиятга минг сўм миқдорида зиён келтиради. Шуни ҳисобга олиб, бир неча бор ўз хоҳиши билан ишдан бўшаган ходим бу зарарнинг бир қисмини тўлаши керак. Чунончи, янги иш жойида бундай кишилар маошининг учдан бирини йил давомида ушлаб қолиш мақсадга мувофиқдир.

«Узгипрозем» лойиҳа институтининг бош инженери Г. Козлов йиғилишда сўзга чиқиб, шундай деди:

— Мамлакатимизда спиртли ичимликлар истеъмол қилиш миқёси социал-иқтисодий тараққиёт планларини бажаришга жиддий тўғаноқ бўлиб қолди. Бу айниқса, ишнинг сифат кўрсаткичларини яхшилашга катта зарар етказмоқда. Спиртли ичимликлар мўл-кўл бўлган ҳозирги шароитда ишда тартиб ўрнатиш, меҳнат интизомини мустаҳкамлаш қийин деб ҳисоблайман. Шунинг учун ўткир спиртли ичимликлар ишлаб чиқариш ва реализация қилишни йил сайин камайтириб боришни, уни истеъмол қилишни нормалаштиришни таклиф қиламан. Соғлиқни сақлаш ва Ички ишлар министрликлари ҳамкорликда ароқхўрларни даволаш ва қайта тарбиялаш ишини кескин яхшилашлари, жамоат ташкилотлари, милиция йўлланмаси билан бундай кишиларни мажбурий тартибда даволашни кенгроқ йўлга қўйишлари лозим.

Жиззах шаҳар маиший хизмат комбинати тикувчиси М. Муртазоеванинг фикрича, ишдан бўшатишнинг ҳозирги тартиби фақат прогулчиларга қўл келади. Улар тушунтириш хати ёзиб ўтирмай, дарҳол «ўз аризаларига биноан» ишдан бўшатишни сўраб ариза бериб қўя қоладилар. Раҳбар эса, ҳатто маҳаллий комитет розилиги бўлган ҳолда, бирор чора қўллай олмайди. Бир ой ўтгач ишга кечикиб келиш факти ўз кучини йўқотади. меҳнат интизомини бузувчи эса яна ўз билганидан қолмайди. Бунга чек қўйиш учун меҳнат ҳақидаги қонунлар кодексидан ишга кечикиб келиш сабаби изоҳланадиган тушунтириш хати олишни талаб қилувчи қоидани чиқариб ташлаш лозим. Бу тартибни ишга мунтазам кечикиб келадиган кишиларга нисбатан касаба союз комитетининг маъқуллаши билан қўлламоқ керак, албатта.

Кўпчилик меҳнаткашлар ишлаб чиқариш фаолиятига баҳо бериш, социалистик мусобақа якунларини чиқариш вақтида интизомнинг аҳволини асосий кўрсаткич сифатида ҳисобга олиш лозимлигини таклиф қилмоқдалар. Уларнинг фикрича бу, умуман, коллективда меҳнат интизомини ва ички тартибни мустаҳкамлашдан ялпи манфаатдорликни кучайтиради.

Москваликларнинг меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини янада мустаҳкамлашга қаратилган ватанпарварлик ҳаракатини қизғин қўллаб-қувватлаб, республикамиз меҳнаткашлари, аҳолининг барча қатламлари «Ҳурмат ҳам, обрў-эътибор ҳам — меҳнатга яраша бўлсин!», принципи ҳаётимиздан чуқур ўрин олиши лозим, демоқдалар.

Республикамиз бўйлаб

ТАШАББУСКОР ЗАФАРИ

Бухоро пиллакашлик фабрикасининг донгдор ишчилари — КПСС XXVI съезди делегати Ф. Ваҳобова ва Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати В. Дурова ҳамкасблари З. Комиловани катта зафар билан самимий қутладилар. У шахсий беш йиллик планини муддатидан илгари бажарди.

Илғор ишчи нормадаги учта станок ўрнига 6 та станокда ишлаяпти. У ўз касбини пухта эгаллаб олган. Корхонада бир беш йилликда икки беш йиллик нормани бажариш ташаббускорларидан бири бўлди.

З. Комилова беш йиллик бошидан буён 5810 килограмм юқори сифатли ип йигирди. Бу эса беш йиллик нормага тенгдир. Айни кунларда у ўн иккинчи беш йиллик календари бўйича меҳнат қилмоқда.

ГАЗОПРОВОД БУНЁДКОРЛАРИГА

Уренгой-Ужгород магистрал газопроводини бутун мамлакатимиз барпо этмоқда. Иттифоқдош республикаларнинг ҳар бири бу қурилишга ўз маҳсулотларини жўнатяпти.

Қўқондаги «Большевик» газ аппаратлари ва ностандарт асбоб-ускуналар заводининг коллективи ҳам ана шу газопровод қурувчиларининг буюртмасини муддатидан олдин сифатли қилиб бажариш йўлида жонбозлик кўрсатаётир.

Куни кеча корхона коллективи катта диаметрли қувурларни маҳкамлаш учун 2000 та анкер қурилма жўнатди.

ЗЛОБИНЧА МЕТОД АСОСИДА

Ленин районидаги колхозлараро механизациялашган кўчма колоннанинг қатор коллективлари хўжалик ҳисоби асосида иш юритяпти. Бу эса қурилиш-монтаж ишларининг тезлаштиришга ёрдам кўрсатмоқда.

Меҳнат Қизил Байроқ орденли Н. Жамолов етакчилигидаги бригада кўчма колоннанинг бошқа аъзолари қатори улкан бройлер фабрикасини қуришда қатнашмоқда. Бу бригада 1984 йил ҳисобига ишлаб, ҳамкасбларига ўрнак кўрсатяпти.

КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил ноябрь Пленуми қарорларига жавобан қурувчилар коллективи меҳнат интизомини мустаҳкамлаб, юксак самарадорликка эришишга ҳаракат қилмоқдалар. 3 миллионта бройлер етиштиришга мўлжалланган паррандачилик шаҳарчаси муддатидан илгари фойдаланишга топширилади.

СЎНГГИ ЙЎЛГА

Т. Я. Киселевни дафн этиш маросими

МИНСК, 14 январь. (ТАСС). Бугун республика меҳнаткашлари Коммунистик партия ва Совет давлатининг таниқли арбоби, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Белоруссия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Тихон Яковлевич Киселевни сўнгги йўлга кузатиб қўйдилар.

Ҳукумат уйи икки кундан буён мотам либосида. Бу ерда Белоруссия ССР Олий Советининг залида марҳумнинг жасади солинган тобут қўйилган. Мотам куйлари янграйди. Завод ва фабрикаларнинг ишчилари, бинокорлар, партия, совет ва жамоат ташкилотларининг ходимлари, илмий муассасаларнинг ходимлари, ижодий союзларнинг вакиллари, Совет Армиясининг жангчилари, студентлар қайғули сукут сақлаб ўтадилар. Корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг коллективларидан тобора янгидан-янги гулчамбарлар олиб кириладди.

КПСС Марказий Комитетининг секретари И. В. Капитонов, Белоруссия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Н. Н. Слюньков, Белоруссия Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари, иттифоқдош республикаларнинг делегациялари, дафн қилишни ташкил этиш ҳукумат комиссиясининг аъзолари Тихон Яковлевич Киселев билан сўнгги бор видолашиш учун тобут ёнида турадилар.

Республика раҳбарлари Т. Я. Киселев жасади солинган тобутни В. И. Ленин номли майдонга олиб чиқиб, супага қўядилар. Майдонда минглаб кишилар тўпланган.

Мотам митинги бошланади. Дафн қилишни ташкил этиш ҳукумат комиссиясининг раиси, Белоруссия ССР Олий Совети Президиумининг Раиси И. Е. Поляков митингни очади.

КПСС Марказий Комитетининг секретари И. В. Капитоновга сўз берилади.

Коммунистик партия ва Совет давлатининг таниқли арбоби, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Белоруссия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари, СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси Тихон Яковлевич Киселевнинг вафот этганлиги қалбларимизни чуқур қайғуга тўлдирди, деди у. Партиянинг содиқ фарзанди, таниқли партия ва давлат раҳбари, қалби дарё ва доно инсон орамиздан кетди.

КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Совети Тихон Яковлевич Киселев вафоти муносабати билан Белоруссия Компартияси Марказий Комитетига, республика Олий Совети, Министрлар Советига, коммунистлари ва барча меҳнаткашларига чуқур ҳамдардлик изҳор этадилар. Бу оғир жудолик сабабли кўп миллатли мамлакатимиз коммунистлари, меҳнаткашлари сизлар билан биргаликда қайғурмоқдалар.

Т. Я. Киселевнинг ташкилотчилик истеъдоди Брест область партия комитетидаги, республика Министрлар Советидаги раҳбарлик ишларида, Белоруссия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари лавозимида тўла-тўкис намоён бўлди.

Тихон Яковлевич республика халқ хўжалигини, фани ва маданиятини ривожлантиришга, меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашга кўп куч сарфлади, катта ҳисса қўшди. Меҳнатсевар белорус халқининг куч-ғайратлари билан, Совет Иттифоқидаги барча халқларнинг қардошларча ёрдами билан республикада экономиканинг янги тармоқлари вужудга келтирилди. қишлоқ хўжалиги юксалди, шаҳар ва қишлоқлар таниб бўлмас даражада ўзгариб кетди.

Ҳозирги вақтда республиканинг ишчилар синфи, колхозчи-деҳқонлари, зиёлилари Белоруссия Компартияси раҳбарлигида КПСС XXVI съезди қарорларини, ўн биринчи беш йиллик топшириқларини бажариш соҳасида фидокорона меҳнат қилмоқдалар. Кишиларни илҳомлантириш ва уюштириш, улардаги ижодий куч-ғайратларни жўш урдириш, кадрларни конкрет ишларга йўналтириш — булар сўнгги кунларгача Тихон Яковлевич ҳаётининг мазмуни бўлиб келди.

Коммунистлар ва партиясизлар учун Т. Я. Киселев юксак ғоявий эътиқод ва принципиаллик, меҳнатсеварлик ва шахсий камтарлик намунаси бўлиб хизмат қилди. У коммунизм ишига астойдил содиқлиги, одамларга нисбатан меҳрибонлиги ва эътиборли муносабати билан партиямизда ҳамманинг иззат-ҳурматига ва обрў-эътиборига сазовор бўлди. Ўзининг бутун ҳаётини Коммунистик партияга, социалистик Ватанга хизмат қилишга бағишлаган Тихон Яковлевич Киселевнинг порлоқ хотираси қалбларимизда ҳамиша сақланиб қолади.

Белоруссия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Н. Н. Слюньков сўзга чиқади. Республикамиз партия ташкилоти, Белоруссиянинг барча меҳнаткашлари оғир жудоликка учради, дейди у. Тихон Яковлевич Киселев орамиздан бевақт кетди. У ўзининг фидокорона меҳнати билан тўлиб-тошган бутун ёрқин ҳаётини коммунизм қурилиши учун курашга бағишлади.

Тихон Яковлевич Киселев қаерда ишламасин, партия уни қаерга юбормасин, у ўзига хос ғайрат-шижоат, сабот-матонат ва масъулият билан хўжалик ва маданий қурилиш вазифаларининг муваффақиятли ҳал этилишига эришарди, бу ишга ўзининг бутун кучи, тажрибаси ва билимини бағишлар эди.

Ишчанлик ва билимдонлик, кишиларга нисбатан меҳрибонлик ва эътибор билан қўшиб олиб бориладиган партиявий принципиаллик ва юксак талабчанлик, шахсий жозиба ва камтарлик унга хос фазилатлар эди. У ўзини аямас, бутун кучини сарфлаб меҳнат қилар, топширилган иш учун ҳамиша жон куйдирар эди.

Тихон Яковлевич саноатни, қишлоқ хўжалигини, фан ва маданиятни ривожлантиришга кўп куч-ғайрат сарфлаб, ақли ва қалбини бағишлади, деди Минск трактор заводининг ишчиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Л. А. Демченко. Тихон Яковлевич корхонамизда бир неча марта бўлган эди. Унинг чуқур билими ва коллективнинг ишларидан зўр манфаатдорлиги, эзгу маслаҳатлари ва истаклари ҳамиша ишни яхшироқ ташкил этишда, резервлардан тўлиқроқ фойдаланишда ёрдам берарди.

Брест областидаги «Советская Белоруссия» колхозининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони В. Л. Бедуля ва Гомель область Добруш район партия комитетининг биринчи секретари С. А. Геркусов республика деҳқонлари ҳамда марҳумнинг юртдошлари номидан чуқур қайғу сўзларини изҳор этдилар.

Мотам митинги ёпиқ, деб эълон қилинади. Республика раҳбарлари Т. Я. Киселев жасади солинган тобутни тўп лафетига ўрнатадилар. Мотам кортежи йўлга тушади.

Қабристонда Белоруссия Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. И. Бровиков видолашув сўзларини айтади.

Артиллерия салютининг садолари остида тобут қабрга туширилади. Мотам марши янграйди. Унинг кетидан Совет Иттифоқи ва Белоруссия ССР гимнлари ижро этилади.

Гулчамбарлар ва гуллар билан қопланган қабр ёнидан жангчиларнинг бўлинмалари тантанали марш билан ўтадилар. Улар ўзининг бутун ҳаётини партия билан халққа хизмат қилишга бағишлаган Тихон Яковлевич Киселевга сўнгги ҳарбий иззат-икромни бажо келтирадилар.

БУТУНИТТИФОҚ ОЙЛИГИ

13 январь куни Москвада Совет Армияси ва Ҳарбий-Денгиз Флотининг 65 йиллиги ва ДОСААФнинг IX Бутуниттифоқ съезди шарафига Бутуниттифоқ мудофаа-оммавий ишлар ойлиги бошланишига бағишланиб, «Ленин ва партия васиятларига содиқмиз» мавзуида тематик кеча ўтказилди.

ДОСААФ Марказий Комитетининг раиси флот адмирали Г. М. Егоров кечада нутқ сўзлаб қуйидагиларни таъкидлади: ДОСААФ IX Бутуниттифоқ съезди арафасида ўтказилаётган ойлик меҳнаткашларни, ёшларни ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялаш, уларни социалистик Ватанни ҳимоя қилишга тайёрлаш юзасидан КПСС XXVI съезди, КПСС Марказий Комитетининг шундан кейинги Пленумлари қарорларидан келиб чиқадиган амалий вазифаларни бажаришда мудофаа жамияти фаолияти учун кўрик бўлади.

Ойлик 23 январдан 23 февралгача давом этади.

(ТАСС).

Чирчиқ трансформатор заводининг коллективи меҳнат интизомини мустаҳкамлаб, беш йилликнинг учинчи йили топшириғини барвақт бажариш учун мусобақа байроғини баланд кўтармоқда. Суратда: ҳамкасблар орасида ўрнак бўлаётган К. Павлов (чапдан биринчи) бошлиқ бригада аъзолари смена олдидан.

А. Тўраев фотоси.

Фанимиз заҳматкашлари

ИҚТИДОР

Октябрь инқилобининг музаффар байроғи остида Советлар диёрида туб революцион ўзгартишлар амалга оширилди. Шулардан бири хотин-қизларнинг асрий зулмат ва ҳақсизликдан озод этилишидир. Эркинликка чиқиб илм-маърифат зиёсидан баҳраманд бўлган аёлларимиз ўтган йиллар ичида ҳайратомуз тараққиёт йўлини босиб ўтдилар. Доҳий В. И. Лениннинг хотин-қизлар социализм қуришда жуда катта куч эканлиги тўғрисидаги башоратини ҳаёт тўла тасдиқлади. Республикамизда ҳар уч инженер, фан ва маориф ходимининг бири хотин-қиз эканлиги бунга яққол мисол бўла олади. Улар орасидан ажойиб санъаткорлар, ҳассос шоира ва ёзувчилар, иқтидорли олимлар етишиб чиқди.

Ана шулардан бири биология фанлари доктори, профессор Салима Асқаровадир. Унинг ҳаёти халқ ва партия ишига садоқат билан хизмат қилиш намунасидир. С. Асқарованинг фаолияти пионер ва комсомол ишларида бошланган. Улуғ Ватан уруши даврида эса Тошкент область комсомол комитетининг секретари бўлиб ишлади. Бўзсув ГЭСи ҳамда Шимолий Тошкент канали қурилишида комсомол ишига раҳбарлик қилди. Улуғ Ватан урушидан сўнг илмий педагогик ишларга киришиб кетди. Республика Фанлар академиясининг микробиология бўлимида катта илмий ходим бўлиб иш бошлаган С. Асқарова бу фаннинг республикамизда ривожланишига жуда катта хизмат қилди. Пахтачиликда вилт касаллигини келтириб чиқарувчи сабабларни аниқлаш ва уларни йўқотиш проблемалари билан чуқур шуғулланди. Микробиология соҳасидаги изланишларини умумлаштириб 1965 йилда докторлик диссертациясини ҳимоя қилди. Ўша йили республика Фанлар академиясида микробиология бўлими ташкил этилган бўлиб, кейинчалик мустақил институтга айлантирилди. С. Асқарова раҳбарлигида бу ерда 9 та лаборатория очилди, кўплаб ёш мутахассислар бу ишга жалб этилди. Эндиликда микробиология институтида 50 дан ортиқ фан кандидати ва фан докторлари ишламоқда.

Олимнинг иши, илмий изланишларини унинг шогирдлари давом эттирадилар, деган нақл бор. С. Асқарова раҳбарлигида саккиз киши фан кандидати ва бир киши фан доктори бўлиб етишди. У ўз шогирдлари билан Ўзбекистон тупроқларидаги актиномицетларнинг пахтачиликдан бошқа техник экинларга юқиши ҳамда уларга қарши курашнинг микробиологик методларини ишлаб чиқди.

Шуниси қувончлики, республикамизда унинг илмий тавсияномалари қишлоқ хўжалигида кенг қўлланилмоқда. С. Асқарова ҳозиргача юздан ортиқ илмий ишларни чоп эттирди. Улардан тўрттаси монография ва дарсликлардир.

Ўн йилдан ошдики, С. Асқарова Тошкент область давлат педагогика институтида ректор. Ўзининг ишчанлиги, жонкуярлиги, ташаббускорлиги билан коллектив ўртасида тез кунда ҳурмат қозонди. Кейинги йилларда бу олий мактабда малакали кадрлар тайёрлаш билан биргаликда илмий-тадқиқот ишлари кўлами кенгаймоқда. Институт профессор ва ўқитувчиларининг қарийб 90 проценти илмий-тадқиқот ишларига жалб этилган.

С. Асқарова раҳбарлигидаги биология кафедраси узум, картошка бўйича илмий изланиш олиб бормоқда. Кафедра бир неча янги навларни синовдан ўтказиб уларни оптимал озиқлантириш нормаларини белгилайди, вегетация даврида кечаётган физиологик-биохимик жараёнларни ўрганади. Шунингдек, меваларни Ўзбекистон шароитида қишда узоқ сақлаш ҳақида тавсияномалар яратилди.

Олиманинг илмий-педагогик фаолияти муносиб тақдирланган. Меҳнат Қизил Байроқ ордени, бир қанча медаллар билан мукофотланган, биология фанини ривожлантиришдаги хизматлари учун Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби деган унвон берилди.

С. Асқарова ССР Иттифоқи билан тенгқур. У ўзининг ҳаётида, илм-фанда эришган ютуқларини Октябрь шарофатидан, Ленин партиясининг доно сиёсати самараси деб билади.

Д. ТУХЛИЕВ,
Тошкент область педагогика институти доценти, биология фанлари кандидати.

БЕБАҲО МЕРОС

Китоблар оламида

Шоир Ҳамид Олимжоннинг адабиётшунослик соҳасида қилган ишлари ҳам салмоқлидир. У зўр ғайрат ва жасорат билан ўтмиш адабиётимиз ва совет адабиётининг муҳим масалалари ҳақида мақолалар ёзди, тадқиқот олиб борди. Ана шу асарларнинг аксарияти яқинда нашрдан чиққан Ҳ. Олимжоннинг Мукаммал асарлар тўплами Олтинчи томи[1]га киритилган, шуниси эътиборга сазоворки, тўпламга асосан Совет адабиёти масалаларига оид тадқиқотлар жамланган.

Бу тадқиқот ва мақолалар 1929—1943 йиллар мобайнида ёзилган бўлиб, Ҳ. Олимжон коммунистик партиявийлик, халқчиллик, бадиий маҳорат масалаларига алоҳида эътибор қилгани, ижодкорларни социалистик реализм методини чуқур эгаллаб, давримизга муносиб юксак бадиий асарлар яратишга даъвати уларда яққол сезилиб туради.

Йигирма яшар Ҳамид Олимжон 1929 йил «Ер юзи» журналида эълон қилинган биринчи мақоласидаёқ шундай етук фикрларни ёзган: «Биз лаззатларга бой, завқларга тўла бир даврда яшаймиз. Янги қурилишнинг темир йўлларига қўйилган ҳар полвон қадам, турмушимиздаги ҳар қизғин ҳодиса ўзи билан бирга янги завқ, янги нашидалар яратади». Шунга кўра у ёзувчининг бурчи «давримизнинг шу қайнашини ўзи қадар гўзал ва самимий бир шаклда санъаткорона тасвир этмоқ» эканини айтади. Бу талаб ҳозирги кунда ҳам ўз аҳамиятини сақлаб келади.

Адабиёт назарияси соҳасида турли хатоларга учрамаслик, хатоларга тегишли зарба бера олиш учун марксча-ленинча методологияни пухта эгаллаш кераклигини шоир алоҳида уқдириб ўтади: «Бунга чидамли равишда Ленинни ўрганиш билан эришиладир. Бу Маркс — Энгельс — Лениннинг буюк бойлигини тўла равишда эгаллаш натижасида юзага келадир. Бу жуда катта саботни талаб қиладир. Бу ишни қилиш эса, бизнинг қўлимиздан келадир».

«Мен марксизм-ленинизмни ўрганишни, башарият томонидан яратилган бутун маданий, адабий бойликни ўрганиш ва мана шу ўрганилган бойликка марксистик таҳлил бера олиш қувватига молик бўлишни шарафли, деб тушунаман», дея ёзди Ҳамид Олимжон. Бу эътиқодга у умр бўйи содиқ бўлиб қолди.

Ҳамид Олимжон кўп миллатли совет адабиётининг ижодий методи — социалистик реализм ҳақида ҳам қимматли фикрлар айтган. Шоирнинг Уйғун билан ҳамкорликда ёзган «Социалистик реализмни эгаллаш йўлида» (1933 йил) деган мақоласида шундай дейилган: «Социалистик реалист турмушни статик эмас, балки динамик равишда қабул қиладир. Социалистик реалист ёзувчи характернинг асосий кучи синфий кураш эканини англайдир... Социалистик реалист ҳодисаларни қайд қилувчи — регистрация қилувчи, пассив мутолаачи ёзувчи эмас, балки ҳодисаларга узвий равишда жипс боғланган, ҳодисалар билан бирга ҳаракат қилган, унга таъсир берувчи актив ўзгартувчи, қурувчи санъаткордир».

Мақола авторлари социалистик реализм методининг ривожланиб, бойиб боришини ҳам тўғри тушунтирганлар: «Марксизм классикларининг санъат, адабиёт, реализм бадиий методи ҳақидаги ғоятда қимматли бўлган кўрсатмалари ҳозирги кунда шўро адабиётининг, жаҳон инқилобий адабиётининг бой тажрибалари билан тўлдирилмоқдадир», дейилади мақолада.

Ҳамид Олимжон совет адабиёти тараққиёти жараёнини зўр эътибор билан кузатиб борган. Эришилган муваффақиятлардан завқланган, учраган тўсиқларни енгиб ўтиш, нуқсонларни бартараф этиш тадбирларини ва галдаги вазифаларни кўра билган. «Адабиётимизнинг тикка кўтарилиш даврида» (1934 йил) деган мақоласида ёзади: «Бизнинг шоирларимиз олдида турмушга яқинроқ бориш, ундаги янги ҳақиқатнинг конкрет ифодаларини топа билишга ўрганиш вазифаси жуда зарурий бир вазифа тариқасида туради».

Ҳамид Олимжон ўзбек совет адабиёти Улуғ Октябрь инқилоби самараси бўлганини айтиб, унинг шаклланишида роль ўйнаган уч асосий манбани кўрсатиб ўтади, биринчиси — Навоий, Муқимий ва Фурқат асарларида мужассамланган ўтмиш классик адабиётимиз, иккинчиси — бой оғзаки ижодимиз, учинчиси эса Пушкин ва Гоголь, Лермонтов ва Герцен, Толстой ва Чехов, Горький ва Маяковский мансуб бўлган буюк рус адабиётидир. У марксча-ленинча таълимот шу ҳазиналарни очишда калит бўлганини уқдириб ўтади.

М. Горький, А. Серафимович, В. Маяковскийлар ҳақида шоир завқ билан мақолалар, хотиралар ёзган. Улар мазкур томдан жой олган. Ҳамид Олимжон уларнинг ижод булоқларидан баҳраманд бўлишни ўзининг ва қаламкашларининг ҳаётий бурчи, деб билади.

Ҳамид Олимжон бутун фаолиятида Маркс ва Ленин таълимотини чуқур ўрганишни, бадиий ижодда, ижод жараёнларини баҳолашда ленинча партиявийлик принципларига изчил амал қилишни тарғиб этган. У буржуа миллатчилиги кўринишларига ва вулгар социологик қарашларга қарши актив курашган.

Умуман, Ҳамид Олимжон адабий ва илмий фаолиятининг бош йўли — социалистик ҳаёт, унинг фидоий қурувчиларининг манфаатларини жон-жаҳди билан ҳимоя қилиш, идеология соҳасида ўша йилларда рўй бериб турган айрим ёт ғоявий хуружлар томирини кирқиш борасида матонат билан хизмат қилиш йўлидир, бу унинг граждан шоир ва олим сифатидаги сиймосини бугунги кун учун ҳам ғоят яқин қилади.

Ю. СУЛТОНОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси.

1. Ҳамид Олимжон. Мукаммал асарлар тўплами. Олтинчи том. Ўзбекистон ССР «Фан» нашриёти, Тошкент — 1982 йил.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

«ЎГАЙ СОҲА»

Юқоридаги сарлавҳали материал газетанинг 1982 йил 1 октябрь сонида босилган эди. Унда Нурота районидаги «Россия» совхозида паррандачиликнинг оқсаётгани, хўжалик фойда ўрнига зарар кўраётгани танқид қилинган эди.

Мақола юзасидан редакцияга жавоб йўллаган **НУРОТА РАЙОН ПАРТИЯ КОМИТЕТИ** унда кўрсатилган фактларнинг тасдиқланганини билдиради.

Шунингдек, совхоз партия комитетининг кенгайтирилган йиғилишида йўл қўйилган камчилик ва нуқсонларни тугатиш чоралари белгиланган.

Товуқлар парваришини ўз ҳолига ташлаб қўйгани, паррандахона санитария ҳолатига яхши эътибор бермагани ҳамда тухум тайёрлаш таннархи қимматга тушаётгани сабабли бўлим бошқарувчиси Ш. Исматуллаевга қаттиқ ҳайфсан, бош зоотехник У. Эргашев, бош ветеринар врач И. Избосаровларга эса ҳайфсан берилди ва келтирилган зарарни қоплаш учун ҳар бирига 180 сўм миқдорида пул начёт қилинди.

Паррандабоқарлар тухум тайёрлаш таннархини арзонлаштириб, паррандачиликни рентабелли соҳага айлантириш учун қўшимча чора-тадбирлар ишлаб чиқдилар.

ЎЗБЕКИСТОН ЁЗУВЧИЛАРИНИНГ ЯНГИ АСАРЛАРИ

Таниқли адиб Одил Ёқубовнинг янги асарида икки улуғ сиймо — Абу Райҳон Беруний ва Абу Али ибн Сино яшаб, ижод этган давр ҳақида ҳикоя қилинади. Адиб романда бу улуғ алломалар ҳаёти, фалсафий қарашлари, инсоф ва адолат йўлидаги курашлари орқали бугун учун ҳам муҳим бўлган маънавий ва ахлоқий масалаларни ўртага ташлайди.

Қуйида ана шу асардан парча ўқийсиз.

КЎҲНА ДУНЁ

РОМАНДАН ПАРЧА

Одил ЁҚУБОВ,
Ҳамза номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофоти лауреати

БЕРУНИЙ ХИЁБОННИНГ икки ёнида қилич яланғочлаб ғоз турган сарбозлар орасидан ўтиб, саройга кириб борганида анжуман ҳали бошланмаган, бироқ ўрдадай кенг, сутдай оппоқ машваратхонада одам тирбанд эди.

Тўрда, нақшли суянчиқларига дур ва жавоҳирлар қадалган олтин тахтнинг ўнг томонида, вазири аъзам Али Ғариб бошлиқ сарой аъёнлари ва девон беклари, чап томонда амирлар ва саркардалар саф тортган, девон бекларининг оппоқ симобий саллаларига тиғсимон тилла нишонлар қистирилган, кимхоб ва мовут тўнли амирларнинг қундуз телпак ва сувсар бўркларига уч қиррали олтин жиғалар қадалган, белларидаги сербар камарларига кумуш ғилофли эгри қиличлар тақилган. Уларнинг нағал қоқилган кўк ва қизил чарм этиклари юрганда жаранг-журунг қилади. Тахт ёнидаги вазиру вузаро ва девон бекларидан қуйироқда Унсурий бошлиқ бир гуруҳ шоирлар кўринар, улардан нарироқда эса бошига чамбарак қора қалпоқча кийган, иягида тўрттагина тук ўсган Чин ҳокими ўз тилмочига алланималарни бидир-бидир қилар, унинг ёнида сариқ ипак кўйлак ва кенг, сариқ шалвар кийган ҳинд табиби камтарона қўл қовуштириб турарди. Чап қўлдаги калондимоғ амир ва саркардалар билан бир қаторда бошларига сурмаранг салла ўраган бир гуруҳ дин пешволари саф тортган, улардан қуйироқда эса уч-тўрттагина таниш алломалар кўринар, уларнинг ичида кекса мунажжим мавлоно Фаррухий билан ёш тарихчи Абу Фазл Байҳақий ҳам бор эди. Ҳамманинг кўзи тўрда, олтин тахтнинг ортидаги фил суягидан жило берилиб, нозик тилла тасмалар қоқилган икки тавақали ўймакор эшикда... Йиғилган раият пичирлаб гаплашар, ҳамманинг чеҳрасида қандайдир таҳлика ва тараддуд муҳрланган, гўё ҳозир ёмон, мудҳиш воқеа содир бўлғуси эди.

Беруний ҳорғин одимлаб алломалар ёнига ўтди, улар билан кўришаркан, бош девон соҳиби Абу Наср Мишкан жанобларини кўриб қолди. Соч-соқоли оппоқ, миттигина, лекин зуваласи пишиқ Абу Наср Мишкан жаноблари уни кўриб, яқинроқ келди.

— Тағин безгак хуруж қилдими? Бай-бай-бай!

Беруний бош девон соҳиби билан кўришаркан, нарироқда, бир гуруҳ назм аҳли қуршовида турган шоир Унсурийнинг унга қараб қандайдир сирли жилмайиб қўйганини пайқаб қолди. Унсурий ён-верига алланечук виқор билан боқар, бошқаларнинг юзида таҳлика ва ҳалик аломати муҳрланган бўлса, унинг нақш олмадай қип-қизил юзида вазиятга номуносиб бир мамнунлик барқ урарди. Шоир энг катта машваратларда киядиган зарбоф тўнини кийиб, сурмаранг салласига амир-ал мўмининнинг бўлакча лутфи-эҳсонини билдирувчи тилла нишонни қадаб олган, қўлида эса, зар қоғозга ўралган ёстиқдай китоб.

«Бу тилёғламачи нечун хушнуд? Нечун оғзи қулоғида?» — деди Беруний ичида, бироқ шу пайт, тўрдаги икки тавақали оғир ўймакор эшик аста ғичирлаб очилди-ю, ҳамма бошлар баб-баравар ўша томонга ўгирилди. Бўсағада... эгнидаги кўк мовут тўн устидан қўш тасма осиб, салласига найзасимон олтин нишон қадалган саройбон кўринди. У эшикда қилич яланғочлаб турган икки сарбоз ёнидан ўтиб, тахт олдига келди-да, қўлидаги олтин шақилдоғини шақиллатди:

— Барча аҳли мўминларнинг пири бузруквори, салтанатимизнинг шони-шуҳрати, тожу тахтимизнинг бахти-саодати, фотиҳи музаффар, амир-ал муслимин султон Маҳмуд ибн Собуқтегин Ғазнавий ҳазрат олийлари!..

Оқ мармар машваратхонанинг қуббасимон шифтлари акс-садо бериб, ғалати янграб кетди: «Султон... Ғазнавий ҳазрат олийлари...».

МАШВАРАТХОНАНИ ТЎЛДИРГАН оқ, кўк, сурмаранг саллалар, қундуз ва сувсар телпаклар эгилиб ерга тегди. Шу пайт... бир ёнида қоп-қора соқол-мўйлови ўзига ярашган, хушқад, хушсурат Абул Ҳасанак, бир ёнида пири мурши, қози имом Саййд ҳазратлари, султон Маҳмуд Ғазнавий пайдо бўлди.

Ҳамма билан баробар эгилиб таъзим қилган Беруний эшик томон ўғринча кўз ташлади, ташлади-ю, беихтиёр сесканиб кетди. Имом Саййд билан Абул Ҳасанак ўртасидаги султон... жонли одам эмас, гўё устига зарбоф тўн, бошига олтин тож кийдирилган бир кўлага, сариқ мумдан ясалган бир маъбуд эди! Азалдан жуда бўйдор, қора қотмадан келган султон, гўё бурунгидан ҳам чўзилган, гўё яна сал чўзилса, тождор боши шифтга тегарди, кенг юзи худди сариқ чармдан ясалган ниқобга ўхшар, фақат кўзлари... мунг тўла қисиқ кўзлари аллақандай чарақлаб турарди. Бироқ, ажабо: йиғилган издиҳомни кўриши билан сариқ мумдан ясалган бу ҳайкал нечундир бир ғижинди-ю, шитоб билан юриб тахт олдига ўтди, у ерда бир зум тўхтаб, эгилган бошларга, беҳисоб қабрлардай дўппайиб турган аъёну боёнларнинг дўнг елкаларига қадалиб қаради, сўнг, оғир одимлаб, тахтга чиқди.

Тахтнинг ўнг томонидаги тиллакори курсига имом Саййд ҳазратлари ўтирди, чап томондаги худди шундай курсига собиқ, суюкли надим, эндиликда эркатой вазир Абул Ҳасанак ўтириши лозим эди. Абул Ҳасанак ўтирмади. Элликдан ошган бўлса ҳам, ҳануз ёш кўринган хушқад, хушсурат Абул Ҳасанак, гўё рақс тушаётгандай қилпиллаганича олдинга ўтиб, йиғилган раиятга қарата ваъз айтди. Унинг овози худди сайроқи қушнинг овозидай ёқимли, сувдай тиниқ, бахмалдай майин эди. У парвардигори оламдан амирал мўминга сиҳат-саломатлик, салтанатга шону шавкат, тожу тахтга бахту саодат тилаб, ваъзини давом эттирмоқчи эди, тўсатдан тахтда мунғайиб ўтирган султон вазирнинг сўзини кесиб:

— Ул маликул калом Унсурий қайда? — деб сўради. Унинг овози бўғиқ, ҳорғин, бироқ аллақандай пинҳоний таҳдидга тўла эди.

— Фақир офтоби оламнинг хизматларига мунтазирмен! — Шоир Унсурий, ер супурган зарбоф тўнининг этагига ўралашиб бориб тахт олдида тизза букди.

Султоннинг сийрак мўйловли юпқа лабларига билинар-билинмас кулгу югурди, таҳдидли овози хиёл юмшади.

— Биз салтанатимиз шоншуҳратини мадҳ этгувчи ўз шуаромиздан миннатдормиз! Машварат аҳлига аён бўлсин! Мана, нодир салоҳият соҳиби, назм бўстонининг боғбони, жаноб Унсурий бизга изҳори ихлос этмоқ истагида туну кун китоб кўриб, шундай бир жаннатий неъматдан дарак топмишким, ул неъмати илоҳийни тановул қилган осий банда ҳамма дардларига даво топгусидир! Бу сўз ҳақиқатми, маликул калом?

— Филҳақиқат, давлатпаноҳ!

— Олтин! Оғзига сиққунча олтин ошатилсин!

Дарҳол тўрдаги эшик очилиб, олтин динор тўла баркаш кўтарган таниш саройбон кўринди. Унсурий ҳаяжондан кўзлари чақнаб ён-верига қаради.

— Ол, назм бўстонининг боғбони, тўйгунингча оша! Сенинг хизматинг ҳалолдур!..

Унсурий, гўё олдида тилла эмас, энг лаззатли таом тургандай тамшаниб, оғзини катта очди-да, баркашдаги олтин динорларни ошашга киришди. Машваратхонани тўлдирган издиҳом «гурр» этиб бир тебраниб олди.

Беруний бундай маросимларни, султоннинг лутфи-карамига сазовор бўлган кишиларга олтин ошатиш маросимларини аввал ҳам кўрган, ҳатто олтинга тиқилиб, улар ҳолатга тушганларнинг аянчли аҳволларига шоҳид ҳам бўлган. Аммо ҳозирги манзара... Ё тавба! Шоир Унсурий, ўймоқдеккина оғзини катта очиб, анжирдай-анжирдай юм-юмалоқ тилла динорларни худди энг лаззатли таомни ошаётган оч гадодай ошарди. Унинг юзлари бўғриқиб, лунжлари пуфакдай шишиб кетди, баркашга тикилган кўзларидан тирқираб ёш оқа бошлади, бироқ оғзи олтинга тўлса ҳам, ҳамон ошашдан тўхтамас эди. Машваратхонага йиғилган издиҳом ҳам негадир Унсурийга қўшилиб тамшанар, лабларини ялар, кўзларда ҳасад учқуни чақнар эди...

Ана, баркашдаги олтин яримлаб қолди. Лекин шу пайт, назм бўстонининг боғбонига нимадир бўлди. У лаблари билан яна бир олтинни ҳимариб, оғзига олмоқчи бўлди-ю, кўзлари косасидан чиққудай олайиб... каттиқ ўқчиди. Ўқчиганда бир неча динор оғзидан отилиб чиқди-да, даранг-даранг қилиб юмалаб кетди.

— Офарин, маликул калом! Олтин қусган шоирнинг қусуғи ҳам ўзига лоруп! Териб ол, олтинларни!

СУЛТОН ГИЛАМ УСТИДА эмаклаб юрган Унсурийдан юз ўгириб ўрнидан даст турди. Туриши билан Берунийнинг эсига яна ичини қурт еб, қуриб қолган ғаҳайбат терак тушди. Бироқ ичини қурт еб, қуриб қолган бу теракнинг важоҳатидан қўрққулик, унда кишини зир титратгувчи пинҳоний бир куч бор эди!

— Биз салтанатимиз шавкатига шавкат, довруғига довруғ қўшган, музаффар юришларимиз мадҳини оламга таратган шуаромиздан мамнун ва миннатдормиз... Маликул калом, Унсурий!

— Лаббай, валинеъмат?

— Агар янглишмасам, сиз айтган неъмати илоҳий машриқ мамлакатларининг биридадур?

— Шундай давлатпаноҳ! Эҳтимолким, Чин ёхуд Ҳинд мамлакатининг машриқ томонида, уммонлар қаъридаги ороллардан биридадур. Бу рисолаи муборакда шундай дейилган! Не чораким, биз назм аҳли илм-ҳикматдан йироқдирмиз. Шояд, машваратга йиғилмиш алломалару, уламои забардастлар аниқ жойини айтиб берсалар, давлатпаноҳ!

Тахтнинг чап томонида қўл қовуштириб турган юм-юмалоқ вазири аъзам Али Ғариб пилдираб олдинга чиқди:

— Чин ҳакимидан сўрамоқ даркор, пуштипаноҳ! — деди у, тавозе билан бош эгиб. — Яна бир маротаба сўрамоқ даркор!

Султон бу сўздан афти буришса ҳам:

— Чинмочин! — деб чақирди. — Тилмочлар қайда?

Чин ҳакими қора чамбарак қалпоқча қўндирилган муштдеккина бошини ликиллатиб аввал султонга, кейин барча машварат аҳлига таъзим қилди-да, ширин илжайиб, бир нималар деди. Тилмоч дарҳол таржима қилди. У яна илгариги гапини таъкидлаган, яъники, шоир Унсурий айтган жаннатий дарахтни Чин ҳакимлари ҳам эшитган. Аммо, надоматлар бўлгайким, бу саволга аниқ бир сўз айтишга ожизлик қиладилар.

Чин ҳакимидан кейин навбат яна ҳинд табибига келди. Бироқ у ҳам эски жавобини такрорлаб, қандайдир ривоятлардан сўз очган эди, султон тўсатдан бетоқат қўл силтаб:

— Бас! — деб хитоб қилди. — Тағин мужмал жавоб! Тағин сафсата! Аниғини айтадурғон ким бор?

Беқиёс машваратхонанинг юксак қуббасимон шифти яна акс-садо бериб янгради: «Аниғини айтадурғон ким бор? Аниғини!».

Берунийнинг назарида, машваратхонани янгратиб юборган бу акс-садо султонга қандайдир куч ва илҳом бағишлади. Мунг тўла қийғоч кўзлари қаҳр билан чарақлаб:

— Ҳазар, алҳазар! — деб хитоб қилди. — Бу не шуаро, не алломаи даврон, не илми урфонким[1], қирқ йил тузимни ичиб, жўн бир жумбоқни ечиб беролмаса. Наҳот меним салтанатимда бу сир-асрорни ечадурғон бир донишманд бўлмаса?.. Абу Райҳон Беруний қайда? — тўсатдан сўради у. Ложувард гумбаз учинчи бор тантанали ва таҳдидли акс-садо берди: «Абу Райҳон Беруний қайда?».

Қайта кўтарила бошлаган ҳароратдан карахт бўлиб турган Беруний бир сапчиб тушди-ю, тавозе билан бош эгди.

— Хизматингизга ҳозирмен, давлатпаноҳ!

— Ҳозир бўлсанг, нечун сукут сақлайсен? Ким сени ўн йил Ҳиндистон юртида умри ўтган алломаи воҳид, дейди? Ҳужрангда каламушдай яшириниб, ёстиқдай-ёстиқдай китоб битасен. Ва лекин бизга лозим бўлган сир-асрорни ечмоққа ақлинг етмайди?

Беруний, юрагининг гурс-гурс уришига қулоқ солиб:

— Офтоби олам!.. — деди секин. — Фақир... шоир Унсурийга бир саволим бор?!.

— Шоир эмас, маликул калом!

— Маликул калом жаноблари ул неъмати илоҳий тўғрисидаги сўзни қайси китобда ўқиганлар?

УНСУРИЙ ҚАНДАЙДИР бесарамжон питирлаб, ён-верига қаради.

— Барча парранда-ю дарранда тилини билган... ул Сулаймон пайғамбар алайҳиссалом — олло унинг покиза руҳини шод этгай! — ул табаррук зот ҳақида битилган ушбу муборак китобда зикр этилгандур бу дарахт! — деди шоир ва оғир ҳансираб қўйнидаги китобини боши узра кўтарди.

— Ижозат этсалар, бу табаррук китобни камина ҳам ўқиб кўрсам!

Унсурий лўппи юзида зўр ҳаяжон, бир ёндаги шерикларига, бир қовоғини уйиб турган султонга қаради.

— Бер, ўқиб кўрсин!

Беруний машваратхонага чўккан чуқур сукут ичида қўлма-қўл ўтиб келган чарм жилдли оғир китобни олиб очди. Бутун раият, машваратхонага йиғилган барча аъёну боёнлар, амиру умаро, девон беклари, дин пешволарию, илм аҳли, ҳатто аллақандай мунғайиб қолган султоннинг ўзи ҳам унга қадалиб қолган эди. Машваратхона жим, фақат қўл қовуштириб турган одамларнинг ҳансираб нафас олишлари эшитилади, холос.

Йўқ, Беруний янглишмаган, бу ўша, кеча Хатлибегим келганидаёқ эсига тушган кўҳна ривоятнинг ўзгинаси! Ўз подшосига яхшилик қилиш ниятида унга мўъжиза ниҳол инъом этиб, бошидан жудо бўлган тўтиқуш тўғрисидаги ибратли чўпчакнинг ўзгинаси!

Ё тавба! Султон-ку, чўкаётган чўпга тирмашади, дегандек, сабаби бедаво дард, бу қадим эртакка иноиса, инонгандур! Аммо... назм аҳлининг султони аталмиш бу шоир, бу вазиру вузаро, бу амиру умаро!.. Наҳот, булар ҳам бу чўпчакка инонсалар? Ё булар ақлдан озган ё... сабаби безгак, унинг ўзи ақл-ҳушидан айрилган!

— Нечун оғзингга талқон солдинг? Сўзла, Абу Райҳон!..

—«Сўзла, Абу Райҳон!».

Беруний юксак шифтда янграган акс-садодан сесканиб кетди-ю:

— Ҳайҳот! — деб юборганини ўзи ҳам билмай қолди. — Йўқ, бу алломалар битган китоб эмас, давлатпаноҳ, чўпчак бу, чўпчак!

...Машваратхонани тўлдирган оломон бирдан ҳаракатга келиб, «гурр» этди-ю, дарҳол жим бўлди. Бу мудҳиш жимликда султоннинг аллақандай аянчли, титроқ овози эшитилди:

— Чўпчак?

Беруний бирдан бўшашиб, деворга суянди.

— Бир қошиқ қонимдан кечгайсиз, офтоби олам! Валекин, таассуфлар бўлсинким, чиндан ҳам эски ривоят бу!..

У сўзни тугатмасданоқ шоир Унсурий зарбоф тўнининг этакларига ўралашиб, қоқилиб-сурингганича тахт рўпарасига бориб, юз тубан йиқилди.

— Офтоби олам! Бу нобакор Абу Райҳон... пайғамбар алайҳиссалом... Сулаймон пайғамбар сўзини чўпчақ, деб ёлғонга чиқарди! Инчунин, шаккоклик қилди бу гумроҳ!

— Гумроҳ! — деди султон, аллақандай чексиз бир алам билан. — Ҳамманг гумроҳ, ҳамманг нобакор! Қирқ йил тузимни ичиб, тузлиғимга тупурган нонкўрлар! Бошимга мусибат тушганида, нажот топа олмаган ақли кўтоҳ алломалар. О, ўлмаган жоним менинг!.. Вазири аъзам!..

ТАХТ ОЛДИДА ҲАЙКАЛДЕК қотиб турган Али Ғариб, худди биров оёқларига болта ургандек, муккасидан тушиб ер ўпди.

— Анов, бетавфиқ... ҳазрат ибн Сино қайда?

— Давлатпаноҳ! Иншоолло, худованди карим ўз иноятини дариғ тутмас! Ул нажот фариштаси Ибн Сино йўлга чиқмиш!

— Йўлга чиқмиш! — Султон бир юлқинишда белидаги олтин бандли эгри қиличини қинидан суғуриб олди. — Қайда юрмиш ул ҳакими мутакаббир? Қайда? Ё дарҳол топасен уни, ё ҳаммангни чопамен! Ҳаммангни!

Бу ёғи нима бўлди — Беруний яхши англамай қолди. Машваратхонани тўлдирган издиҳом бирдан ҳаракатга келди-ю, бир-бирини босиб, янчиб, кўчага қараб ёпирилди! Бир зумда ҳамма ёқ остин-устун бўлиб кетди, кимдир йиқилган эди, бир неча одам унга қоқилиб, умбалоқ ошди... Зум ўтмай, машваратхонада фақат икки одам қолди — бири қилич яланғочлаганича ҳамон тахтда тебраниб турган султон, бири кўз олди қоронғулашиб, деворга суяниб қолган Беруний эди!..

1. Илми урфон — илм аҳли, олимлар.

Ясир Арафат: ҲАҚҚОНИЙ ИШИМИЗ ҒАЛАБА ҚИЛАДИ

Фаластин Озодлик Ташкилоти делегациясининг КПСС Марказий Комитети Бош секретари Ю. В. Андропов билан ва бошқа Совет раҳбарлари билан учрашуви фаластин ва совет халқлари ўртасидаги муносабатларга хос бўлган ўртоқлик ва дўстлик руҳида ўтди. Фаластин Озодлик Ташкилоти (ФОТ) ижроия комитетининг раиси Я. Арафат 13 январь куни Москвада совет ва чет эл журналистлари учун ўтказилган матбуот конференциясида шундай деди.

Музокараларимизнинг натижаларини биз ижобий, самарали ва амалий руҳдаги музокаралар деб ҳисоблаймиз, деди ФОТ делегациясининг бошлиғи. Совет раҳбарлари музокараларда кўриб чиқилган ҳамма масалалар хусусида ижобий фикр айтдилар ва шу проблемаларни тўла-тўкис тушуниб турганликларини билдирдилар. Совет томони Фаластин халқининг одилона курашини, унинг даҳлсиз миллий ҳуқуқларини, шу жумладан ўз она-юртига қайтиб бориш, ўз тақдирини ўзи белгилаш ва унинг мустақил давлатини тузиш ҳуқуқини муттасил қўллаб-қувватлаб келаётганлигини яна бир бор изҳор этди. Биз, деди Я. Арафат — Фаластин халқининг одилона курашига ёрдам ва мадад бераётганлиги учун Совет Иттифоқига ФОТ ва бутун Фаластин халқи номидан астойдил миннатдорчилик билдирдик.

Музокаралар чоғида, деди у сўзини давом эттириб, биз Совет раҳбарлари билан иккала томонни қизиқтирувчи кўпдан кўп масалаларни муҳокама қилдик. Яқин Шарқдаги аҳвол, шу жумладан, Исроилнинг Ливанга қарши агрессияси оқибатлари батафсил таҳлил этилди.

Я. Арафат Яқин Шарқдаги аҳволни тинч бартараф этиш масаласига тўхталиб, бу регионда одилона ва ҳар томонлама тинчлик ўрнатишнинг араб давлатлари раҳбарлари Фесдаги кенгашида ишлаб чиқилган программасини қўллаб-қувватлаётган Совет Иттифоқининг позициясини ФОТ табрикламоқда, деб уқтирди. Совет Иттифоқининг Яқин Шарқ проблемасини бартараф этиш программаси, деди у, Фесдаги программага мувофиқ келади. Бошқа бир қанча давлатлар ҳам арабларнинг программасини қўллаб-қувватлаётганлигини мамнуният билан қайд этамиз.

Я. Арафат АҚШнинг Яқин Шарққа доир позициясини кескин қоралади. Қўшма Штатлар,— деди у, Исроилнинг Ливанга қарши жинояткорона уруши учун ҳамма шароитни яратиб берди. Улар Исроилни замонавий қурол-яроғ билан таъминладилар ва агрессия бошлашга гиж-гижладилар. Америка конгресси Исроилга қўшимча равишда кўп миллион доллар маблағ ажратилишини ёқлаб овоз берди.

Америкаликлар Исроилнинг Ливандаги агрессияси масаласида гўё тинчлик ўрнатишга ҳаракат қиляпмиз ва воситачилик ролини ўйнаяпмиз, деб ёлғон даъво билан чиқмоқдалар. «Сабра ва Шатилада рўй берган хунрезлик Америка номига ўчмас доғ бўлиб тушади». АҚШнинг Ливандаги қуролли кучлари Исроил армиясининг жиноятларига қаршилик қилиш бир ёқда турсин, ҳатто шу жиноятларни рағбатлантирмоқдалар.

Қўшма Штатлар, деди сўнгра у, Фаластин қаршилик ҳаракатининг жангчиларини ғарбий Байрутдан олиб чиқиб кетиш учун асос бўлган илгариги аҳдномани бажармади. Натижада Исроил ҳарбийларига шаҳарга ҳужум, сўнгра эса фаластинликларнинг лагерларида қонхўрлик қилиш имконияти яратиб берилди. ФОТ ижроия комитетининг раиси бундай деди: Менинг шахсан АҚШ президенти вакили бўлган Ҳабиб билан ёзма музокараларим ҳужжатлари ҳамда унинг шу музокаралар даврида берган гарантиялари қўпол равишда бузилганлигини кўрсатувчи фактлар бир вақт келиб эълон қилинади.

Музокаралар қизғин тус олган сайин, деди сўзини давом эттириб Я. Арафат, Байрут ғарбий секторининг тинч аҳолиси осмондан тобора шиддатли бомбардимон қилиниб, денгиздан ўққа тутилаверди, натижада ҳеч бир гуноҳсиз минглаб кишилар ҳалок бўлди. Мана шуларнинг ҳаммаси АҚШнинг Вьетнамдаги агрессияси вақтида содир бўлган воқеаларга жуда ўхшаб кетди, деб эслатди Я. Арафат.

АҚШнинг Яқин Шарқ проблемаси бартараф этилишига ҳеч бир кўмаклашиш нияти йўқ, деди ФОТ ижроия комитетининг раиси, чунки бу проблеманинг ҳал этилишини хоҳлаган ҳар бир киши аввало асосий тугунни ечиши — Фаластин халқининг миллий ҳуқуқлари проблемасини ҳал этиши керак. АҚШ эса бундай қилишни хоҳламайди: у Фаластин проблемасини писанд қилаётгани йўқ.

АҚШ БМТ Хавфсизлик Кенгашининг чақирилишини неча марталаб барбод қилганлиги ва у ерда Яқин Шарқ проблемалари юзасидан ўзининг вето ҳуқуқини ишга солганлигини Я. Арафат журналистларга эслатиб ўтди. БМТ яшаб келаётган бутун тарих мобайнида Қўшма Штатлар бу ҳуқуқни шу қадар кўп марталаб ишга солмаган эди, деди у.

АҚШ ўзининг Ливандаги урушга ҳеч қандай алоқаси йўқлигини айтар экан, риёкорлик қилмоқда, деб таъкидлади Я. Арафат. Айни АҚШнинг ўзи Исроилга энг замонавий қуролни етказиб берди. Шу қурол ёрдамида Исроил Ливанни синов майдонига айлантирди. Тинч аҳолидан минглаб киши ҳалок бўлди.

Америка — Исроил пропагандасининг фаластинликлар агрессорларга қарши курашда ишлатган совет қуроли сифати тўғрисидаги уйдирмалари муносабати билан нималар дейиш мумкин? — деган саволга жавобан Я. Арафат бундай деди: Хўш, мен Америка қуроли билан жанг қилдимми? Тель-Авивда ва Вашингтонда тасдиқлаб айтишаётганидек, мен Яқин Шарқдаги энг кучли армияга қарши жанг қилдим. АҚШ мудофаа министрининг ўзи эътироф қилганидек, бу армия Американинг энг замонавий ҳарбий техникаси билан, шу жумладан халқаро ҳуқуқ орқали тақиқлаб қўйилган қурол турлари билан таъминланган.

Интервенциячилар Америка қурол-яроғларининг энг янги турлари билан Байрутга ёпирилиб келдилар, деди сўзини давом эттириб меҳмон. Шунга қарамай, биз ҳимоя қилган Ғарбий Байрут ёнида агрессор 80 кунгача депсиниб тураверди. Биз ливанлик иттифоқчиларимизнинг илтимосига биноан бу шаҳардан чиқиб кетдик. Мен совет қуролининг юксак самарадорлигини амалда синаб кўрдим.

Сўнгра Я. Арафат бундай деб уқтирди: . Исроилнинг Ливан билан музокаралардаги ҳозирги тактикаси — Кэмп-Дэвид битимидан ҳам баттарроқ. Тель-Авив АҚШнинг қўллаб-қувватлашидан фойдаланиб, музокараларни бошламасданоқ олдиндан бир неча шартларни қўндаланг қилиб қўйди, деди у. Исроил ва унинг америкалик ҳомийлари Исроил армияси фаластинликларнинг отрядларини Байрутдан ҳайдаб юбориш учун Ливанга бостириб кирди, деб даъво қилган эдилар. Хўш, энди фаластинликлар кетишди-ку. Оккупациячилар эса Ливандан чиқиб кетишни хоҳламаяптилар.

АҚШ бутун бир халқнинг ўз тақдирини ўзи белгилашдан иборат ҳаққоний ҳуқуқини қандай қилиб бу қадар поймол эта олади, деди сўзини давом эттириб Я. Арафат. Ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқи муқаддас ҳуқуқдир! Вашингтон салкам беш миллионлик фаластин халқининг шу ҳуқуқини рад қилаётганлиги Америка давлатининг барпо этилиши учун асос қилиб олинган Американинг ўз концепциясига зид эмасми, ахир?

Ясир Арафат Исроилдаги демократ кучларнинг урушга қарши уюштирган намойишларини табриклади ва ФОТ Фаластин проблемасининг одилона ҳал этилиши учун ҳаракат қилаётган шу кучлар билан алоқа боғлаб турибди, деб уқтирди.

(ТАСС).

ПЛАНЕТАМИЗДА

ЎЗБЕКИСТОН ВА ЖАҲОН

УНУТИЛМАС ТААССУРОТЛАР

ДЕҲЛИ, (**ТАСС мухбири**)- Ҳиндистон студентлар делегациясининг составида мен бориб кўришга муваффақ бўлган совет иттифоқдош республикалари — Ўзбекистон ва Қирғизистон унутилмас таассуротлар қолдирди, деди Деҳлидан келган студент Д. Упадхьяй ТАСС мухбири билан суҳбатда. Мен бу республикаларнинг шаҳарларидан жуда кўп ёдгорликлар коллекциясини, дўстларнинг совғаларини, эсдалик фотосуратларни тўпладим. Лекин энг асосийси, мен СССРда бўлганимда совет халқларининг кўпмиллатли оиласини боғлаб турган қардошларча дўстликдан ҳайратландим. 1966 йилги зилзила натижасида вайрон бўлган Тошкентнинг тикланиши бунинг ёрқин намойиши бўлиб қолди. Ҳозир ана шу чиройли шаҳардаги районлар зилзиладан зарар кўрган тошкентликларга ёрдамга келган қурувчилар ва монтажчиларнинг шаҳарлари ва республикалари — Москва, Ленинград, Белоруссия номи билан аталади.

Қачонлардир чор Россиясининг қолоқ чекка ўлкалари бўлган жойлар ўзбеклар, қирғизлар ва бошқа миллатлар вакилларининг фидокорона меҳнати туфайли ҳозирги замон саноатига, юксак ривожланган қишлоқ хўжалигига эга бўлган ва гуллаб яшнаётган ўлкага айланди, деб таъкидлади Д. Упадхьяй.

АФҒОНИСТОНДАН ҚЎЛИНГНИ ТОРТ!

Апрель революциясининг чақмоқларидан бутун Афғонистоннинг шаҳар ва қишлоқларидаги зулмат ёришиб кетди, ижтимоий ҳаётга озодлик нури тушди. Феодализмнинг асрий куни келажакнинг порлоқ куни билан алмашди, оддий меҳнаткаш халқнинг орзу-умидлари рўёбга чиқа бошлади.

Лекин афғон революциясининг душманлари бундай ўзгаришларга чидай олмай ўзларини ҳам ўтга, ҳам сувга урмоқдалар. Апрель революциясининг шуъласидан даҳшатга тушган кимсалар Америка империализми найрангларига учиб, ўз халқига, униб-ўсган Ватанига хиёнат қилмоқдалар.

Мана беш йилдирки, Апрель революцияси ҳам мамлакат ичкарисида, ҳам халқаро майдонда зўр эътибор қозониб келмоқда. Тараққийпарвар кишилар революцияни жамият тараққиётининг қонуний натижаси деб билмоқдалар. Лекин, империалистлар буни тан олгилари келмаяпти. Янги йилни ўзгаларга туҳмат қилиш ва қуролланиш пойгасини авж олдириш планларини амалга ошириш билан бошлаган Вашингтон маъмурияти Совет Иттифоқи гўёки Афғонистонда химиявий қуроллар ишлатмоқда, деб даъво қилди. НАТОнинг Брюссель кенгашида Афғонистон масаласи яна ўртага қўйилди.

Шу иғвогарликлар муносабати билан ТАСС баёнотида айтилганидек, Совет Иттифоқининг чекланган ҳарбий қисмлари Афғонистондан олиб чиқиб кетилади, аммо бунинг учун Афғонистон ишларига четдан қуролли аралашув тўхтатилиши ва қайтадан аралашув бошланмаслигига ишончли халқаро гарантиялар таъминланиши керак.

Афсуски, ҳозиргача бундай гарантиялар йўқ ва Афғонистоннинг ички ишларига аралашаётган реакцион кучлар буни хаёлларига ҳам келтиришмаяпти, аксинча бу суверен давлат ичида беҳуда қон тўкилишига, давлат идоралари, мактаблар, касалхоналар ва бошқа жамоат жойларида қўпорувчилик ишлари олиб борилишига эришишга уринишмоқда.

Фактларга мурожаат қилайлик. 1982 йил 12 ноябрь куни Кобулдаги тўртта ресторанда бир вақтнинг ўзида бомбалар портлади. 21 киши ўлди, 28 киши ярадор бўлди. Уларнинг орасида кексалар, аёллар ва болалар бор эди. «Ҳизби Исломия» деган контрреволюцион группанинг уч аъзоси тинч аҳолининг ҳаётига қасд қилганлиги учун ўлим жазосига ҳукм этилди.

Афғонистон Халқ демократик партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, республика хавфсизлик бошқармасининг бошлиғи Нажибнинг таъкидлашича, 1980 йил декабридан бери душманлар ва безорилар бир ярим мингга яқин мактаб ва ҳукумат идораларига ўт қўйганлар, 53 та кўприк, 23 та мачитни бузиб ташлаганлар, неча юзлаб бегуноҳ кишиларни ўлдирганлар.

Афғонистон Миллий Ватан фронтининг бўлиб ўтган матбуот конференциясида «Афғонистон халқининг жаҳон халқларига мурожаати» қабул қилинди. Биз, афғонлар уруш нималигини биламиз, империалистларнинг озодлик ва мустақилликка аралашуви ва ваҳшиёна ҳамласи нима эканлигини биламиз, дейилади Мурожаатда. Афғон халқи СССРнинг қуролсизланишга ва тинч-тотув яшашга қаратилган тинчлик ва одил сиёсатини тан олади ва қаттиқ қўллаб-қувватлайди.

Агар четдан Афғонистоннинг ички ишларига ҳеч ким аралашмаса ва аралашиш хавфи тугатилса, Америка Қўшма Штатлари оғизда эмас, балки амалда Афғонистонда тинчлик ва осойишталик қарор топиши мумкин бўлган талабларга қулоқ солса, совет чекланган қўшинлари ўз интернационал бурчини адо этиб, бу мамлакатдан чиқиб кетадилар. Афғонистон ҳукуматининг 1980 йил 14 майдаги ва 1981 йил 24 августдаги таклифларида Афғонистон масаласини сиёсий жиҳатдан бартараф этиш йўллари белгилаб берилган. Демократик Афғонистон хусусидаги музокаралар фақат шу таклифлар асосидагина бошланиши ва ниҳоясига етказилиши мумкин.

Н. ТОЖИБОЕВ,
тарих фанлари кандидати.

АФҒОНИСТОН. Хорижий мамлакатларда уя қуриб олган афғон аксилинқилобчилари халқаро империализмнинг мададидан фойдаланиб мамлакатда янги ҳаёт қуришга ҳалақит беришга уринмоқдалар. «Озодлик учун курашчилар» ҳамда «Ислом ҳимоячилари» деб аталувчи бузғунчи тўдалар неча минглаб лицей ва мактабларни бузиб ташладилар, 100 та таниқли дин арбобларини ваҳшийларча ўлдирдилар. Суратда: Ғазна шаҳри яқинида бузғунчилар тўдаси томонидан вайрон қилинган мактабнинг харобаси.

Г. Надеждин фотоси. (ТАСС).

АНГОЛА РАДИОСИНИГ ХАБАРИ

ЛУАНДА. Ангола Халқ Республикаси билан Хитой Халқ Республикаси 1983 йил 12 январдан бошлаб элчихоналар даражасида дипломатия муносабатларини ўрнатишга қарор қилди. Ангола миллий радиоси Парижда имзоланган Ангола — Хитой қўшма ахборотига асосланиб шуни маълум қилди.

(ТАСС).

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» ВА ЎЗТАГ МУХБИРЛАРИ ХАБАР ҚИЛАДИЛАР

АХБОРОТ

САМАРАЛИ ТАКЛИФЛАР

Наманган шойи газламалар комбинатининг рационализаторлари жорий этган янгиликдан бир йилда 50 минг сўм фойда олиш мумкин. Ишчи А. Акбаров билан Ҳ. Тожибоевлар корхонада кўп йиллардан буён фойдаланиб келинаётган бўёқ таркибини ўзгартиришни таклиф этдилар. Бўёқ анча арзонга тушиб, уни тайёрлаш ҳам осон, бўялган газламанинг сифати эса сезиларли даражада ошди.

«ЗАНГОРИ ОЛОВ» КЕЛДИ

Сурхондарёдаги қўриқ районлардан бирининг маркази — Шеробод шаҳрига табиий газ келди. Бу ерга ёқилғи Келиф-Душанба янги магистрали орқали келади. Ўтган йили Ўзбекистон жанубида табиий газдан фойдаланувчилар бир ярим баравардан зиёд кўпайди. Яқин вақт ичида Сурхондарё областида шу билан бешинчи район маркази — Ангор, шунингдек кўплаб саноат корхоналари газлаштирилади.

МАЖБУРИЯТЛАР МАСЪУЛИЯТИ

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» ГАЗЕТАСИ РЕДАКЦИЯСИ ҲУЗУРИДАГИ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИДА ИЛҒОР ТАЖРИБАЛАРНИ ПРОПАГАНДА ҚИЛИШ ЖАМОАТЧИЛИК КЕНГАШИНИНГ ЙИҒИЛИШИ БЎЛИБ ЎТДИ.

Йиғилиш КПСС Марказий Комитети ноябрь (1982 йил) Пленуми қарорлари, партия Марказий Комитети Бош секретари Ю. В. Андроповнинг шу Пленумдаги нутқи ва СССР ташкил топган куннинг 60 йиллиги муносабати билан Москвада ўтказилган тантанали йиғилишдаги докладидан келиб чиқадиган йўл-йўриқлар ҳамда вазифалар руҳида ўтди.

— Пахтачиликни комплекс механизациялаш асосида «оқ олтин» етиштиришни кўпайтириш, сортини яхшилаш бош йўналишимиз бўлиб келди, бундан кейин ҳам шундай бўлиб қолади, — деди икки марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Турсуной Охунова. — Биз дала ишлари, хусусан пахта теримини машиналаштиришда катта ютуқларга эришдик. Механизаторларнинг ажойиб отряди етишиб чиқди. Лекин бу борада ҳали кўп иш қилишимиз керак. Ҳар бир колхоз ва совхозда йилига 30—35 механизатор кадр тайёрлашни одат тусига киритмоғимиз, бунинг учун хўжаликларнинг раҳбарларидан қаттиқ масъулият талаб қилишимиз лозим. Кейинги вақтларда хотин-қизлардан механизаторлар тайёрлаш анча сусайтириб юборилди. Бу масала билан жиддий равишда шуғулланмоқ, механизация ветеранлари ўрнини ёшлар ҳисобига тўлдириш чораларини кўриш зарур.

Халқ депутатлари Бўка район Совети ижроия комитетининг раиси А. Абдужабборов пахта етиштиришнинг Тошкент технологияси район хўжаликларида қандай жорий этилаётгани, шунинг асосида қўлга киритилаётган муваффақиятлар ҳақида гапирди.

Комсомол районидаги «Коммунизм» колхозининг раиси, республика Олий Совети депутати Жавод Кўчиев асосий эътиборни колхозчи деҳқонлар орасида меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, уюшқоқлик, ўзига ва ўзгаларга талабчанликни кучайтириш масаласига қаратди.

— Сўз бердингми — устидан чиқ, ваъда қилдингми — бажар! Шиоримиз ҳам, ишимиз ҳам шундай бўлмоғи керак, — деди у. — Афсуски, айрим ҳолларда мажбуриятларнинг бажарилиши текшириб борилмайди. Имтиёзлардан тўла фойдаланаётганлари ҳолда дала ишларида қатнашмаётган, дангасалик, ишёқмаслик қилаётган айрим кишиларга нисбатан колхоз Устави талаблари асосида чора кўрилмайди. Раис шу кунларда шўр ювиш, яхоб беришни авж олдириш, техникани тезроқ ва сифатли қилиб мавсумга шайлаб қўйиш зарурлигини уқтирди.

Ўзбекистон чорвачилик илмий-тадқиқот институтининг директори, қишлоқ хўжалик фанлари доктори Ш. Акмалхонов чорвачиликни ривожлантириш, маҳсулотлар етиштиришни кўпайтириш билан боғлиқ бўлган масалаларга тўхталди.

— Чорва қишлови қизғин давом этяпти, — деди у, — қишловни аъло даражада ўтказиш учун ҳамма нарса етарли. Фақат ундан оқилона фойдаланиш, айниқса озуқалар қайтимини кўпайтириш керак.

Афсуски, айрим колхозлар ва совхозларда туёқ сони кўпайтирилмаяпти, сигирларнинг маҳсулдорлиги пастлигича қоляпти, товуқлардан кутилгандан кам тухум олиняпти. Баъзи хўжаликларнинг раҳбарлари эса ана шундай салбий кўринишларга кўникиб қоляптилар. Чорва молларнинг қисир қолиши каби ҳолларга ҳамон барҳам берилган эмас. Бу ҳол режали иш тутишнинг яхши йўлга қўйилмаганлиги, қолаверса, масъулиятсизлик оқибатидир. Мутахассисларнинг ташкилотчилик ролини бутун чоралар билан кучайтирмоғимиз керак.

«Ўзбеккаракульпром» бошлиғининг ўринбосари Ф. Нурмуҳаммедов яйловларда хизмат қилаётган қоракўлчи чўпон-чўлиқлар, уларнинг хайрли ишлари ҳақида гапириш билан қоракўлчиликнинг истиқболларини мисоллар билан таъкидлаб ўтди. Ҳар 100 бош совлиқдан 200 та ва ундан кўпроқ қўзи олиниши, камида юзта қўзини ўстиришга қолдириш ва парваришлаш озиқ-овқат маҳсулотларини кўпайтиришда катта роль ўйнашини уқтирди.

Суратда: совет аъзолари.

А. Тўраев фотоси.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БУГУН

МОСКВА-I. 9.00 — Время. 9.35 — АБВГДейка. 10.05 — Спортлото. 10.15 — Концерт. 11.00 — Ота-оналар, Сизлар учун. 11.30 — Кўплаб сифатли товарлар етказиб берайлик. 12.00 — «Москвичка» телевизион клуби. 13.30 — СССР Рассомлар союзининг VI съезди олдидан. 14.00 — Концерт. 15.00 — Янгиликлар. 15.15 — Болалар учун фильм. 16.25 — Мўъжизасиз-мўъжизалар. 17.25 — Сиёсий шарҳловчи А. А. Вознесенский суҳбати. 17.55 — Қувноқ мультконцерт. 18.35 — Тинчликни сақлаш Совет комитетининг раиси Ю. А. Жуков суҳбати. 19.20 — Ўн икки стул. Бадиий фильм. 1- ва 2-сериялар. 21.30 — Время. 22.05 — Биргалашиб куйлайлик дўстлар. 23.30 — Ҳужжатли фильм. 23.50 — Янгиликлар.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Агар соғлом бўлай десанг. 9.25 — Тонгги почта. 9.55 — Афсунгарлар. Бадиий фильм. 1- ва 2-сериялар. 12.25 — Тожикистон телевидениесининг программаси. 13.25 — Киносаёҳатчилар клуби. 14.25 — Нима? Қачон? Қаерда? 16.20 — Концерт. 17.10 — Венгрия бўйлаб саёҳат. 18.10 — Чанғи спорти бўйича жаҳон чемпионати. 18.40 — Музикали киоск. 19.10 — В. А. Гранаткин хотираси учун футбол бўйича халқаро ўсмирлар турнири. СССР-1 — ГФР. 19.50 — Сув полоси бўйича СССР чемпионати. «Динамо» (Тбилиси) — «Динамо» (Олмаота). 20.15 — Халқаро обзор. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар. 20.45 — Здоровье. 21.30 — Время. 22.05 — Вировнинг қариндоши. Бадиий фильм.

ТОШКЕНТ-I. 10.00 — Янгиликлар. 10.10 — Телеминиатюралар. 10.55 — Шахмат мактаби. 11.25 — Фильм-концерт. 12.30 — Мультипанорама. 13.40 — Партизан ертўласининг сири. Бадиий фильм. 14.45 — Буни ҳамма билиши ва уддалаши керак. 18.00 — Ота-оналар университети. 18.30 — Тенгдош. 19.00 — Жаҳон музейлари. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Оламга саёҳат. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Катта байрам музикали программаси. 21.30 — Время. 22.05 — Катта байрам музикали программасининг давоми. Кўрсатув тугагач — Тоғ чанғи спорти бўйича СССР кубоги.

18.00 Тожикистон телевидениесининг программаси.

РАДИО

БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Дилкаш созим — муҳаббат. 9.30 — Ёшлик. 10.15 — Дугоналар. 11.30 — Ўзбек классик қўшиқлари. 13.00 — Чорвадор. 13.30 — Хатларингизни ўқиб. Музикали программа. 14.00 — Табаррук замин. 17.00 — Музикали учрашувлар. 18.15 — Экран куйлари. 18.30 — Ўзбек халқ қўшиқлари. 19.25 — Ёшлик. 21.00 — Халқаро мавзуларда суҳбат. 21.10— Шанба оқшомида. 22.30 — Музикали драмалардан парчалар. 21.00 — Хайрли тун.

● ЧИМГАНДА ТОҒ ЧАНҒИ СПОРТИ БЎЙИЧА СССР КУБОГИ УЧУН БЕЛЛАШУВЛАР ДАВОМ ЭТМОҚДА

● МАҲОРАТНИ ИШГА СОЛИБ

● ДАСТЛАБКИ ҒОЛИБЛАР

● ЭРКАКЛАР ЎРТАСИДА МУСОБАҚАЛАР БОШЛАНДИ

МАРДЛИК ВА МАҲОРАТ

Момиқ қор кўрпасига бурканган Чимган тоғлари бағрида ёшлар чанғи учишмоқда. Ҳа, баландлиги 1930 метр, қиялиги 810 метрли йўлдан пастга чанғида учиш спортчилардан матонат, чаққонлик ва чапдастликни талаб этади.

— Тоғ спорти бизда энди ривожланиб келмоқда, — дейди Ўзбекистоннинг биринчи спорт мастери Анорқул Ғойибов, — слалом, гигант — тезкор тушиш каби сўзларни ҳаммага тушунарли дейиш қийин. Содда қилиб айтганда слалом, гигант слалом ва тезкор тушиш тоғ чанғи спортида 3-класс деб юритилади. Тезкор тушиш трассаларининг узунлиги камида 2—4 километр бўлиши шарт. Чанғичининг тезлиги соатига 100 километрдан ошиши мумкин.

Старт майдончаси қорли чўққиларда. Бу ерга кўтарилишни қизлар бошлаб беришди.

Мустаҳкам темир устунларга тортилган пўлат арқон кучли моторлар ёрдамида бир маромда ҳаракатга келиб турибди. Осма ўриндиққа икки киши ўтирса бас, белгиланган ерга чиқиб олади. Қоидага кўра 71 чанғичи аёл гигант слаломда икки ўзиш бўйича ўзаро баҳслашишди. Бу деганн пастга чанғида тушган спортчи яна юқорига кўтарилиб қайта учиши лозим бўлади.

Кубок учун курашни тартиб номерлари бўйича львовлик динамочи Татьяна Кузнецова бошлаб берди. У 1 минут 12 секунд натижа кўрсатди. Москва областидан келган динамочи Наталья Еленкова маррага 1 минут 16 секундда етиб келди. Уфалик Елена Бухтиярова 1 минут 14 секунд, свердловсклик Альфия Бахтиёрова 1 минут 18 секунд сарфлаб маррага келди. Қизлар тез ва аниқ ҳаракат қилишди.

Бир юришда ўзини кўрсатган Кузнецова билан Еленковалар такрорий тушишда ноаниқ ҳаракатлари учун ўйиндан чиқишга мажбур бўлдилар.

Уралнинг Чусовой шаҳридан Т. Великоредчанина билан белорецклик О. Логиновалар 1—2-ўринларни олишди. Уч нафар халқаро классдаги спорт мастерлари орасида львовлик Н. Перчаткина учинчи бўлди. Умуман 32 чанғичи ўз командаси мавқеини яхшилашга озми-кўпми ҳисса қўшди.

Республикамиз спорт шарафини ҳимоя қилган икки спортчидан бири — Я. Платонова сўнгги ўринлардан бирини олди.

Команда ҳисобида СССР кубоги учун курашнинг бешинчи турида аёллар гигант слаломи бўйича «Динамо», «Труд» «Буревестник» Фахрли ўринларни эгаллашди.

Кеча эркаклар ўртасида гигант слалом бўйича мусобақалар бошланди. Унда 112 нафар чанғичи йигит ўзаро баҳслашди. Республикамиз спорт шарафини 10 чанғичи ҳимоя қилди.

Ҳ. НОСИРОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Суратларда: РСФСРлик бир гуруҳ чанғичи қизлар (юқорида), СССР спорт мастери Е. Бухтиярова (Уфа).

Е. Ботиров фотолари.

ТАБИАТ ВА ИНСОН

ЖАЙРОНЛАР ҚАЙТИБ КЕЛДИ

Бир вақтлар Қизилқумда яшаган чиройли чўл жайронларини бу ерда яна кўриш мумкин бўлиб қолди. Навоий областида ихтисослаштирилган жайрон питомниги барпо этилди. У ерга бир пода жайрон қўйиб юборилди. Тез орада Бухоро областида жойлашган қўшни питомникдан ҳам жайронлар келтирилади.

Қизилқум питомниги 10 минг гектар ерни эгаллайди. Мутахассисларнинг фикрича, танлаб олинган территория шароитида жайрон боқиш ва уни урчитиш ғоят қулайдир.

(ЎзТАГ).

УМУМИЙ НУСХАСИ — БИР МИЛЛИОНТА

М. Прилежаеванинг «Ленин ҳаёти» повести форс тилида чоп этилганидан кейин «Радуга» нашриёти Тошкент бўлимида босиб чиқарилган жами китобларнинг умумий сони бир миллион нусхага етди. Бу ерда китоблар Шарқ халқларининг кўпгина тиллари — араб, ҳинду, урду, дари, форс тилларида чиқарилмоқда. К. Маркс, Ф. Энгельс, В. И. Ленин асарлари «Радуга» нашриётида чиқарилаётган китоблар орасида катта ўринни эгаллайди. Нашриёт чет эллик китобхонларни Россия, Украина, Ўзбекистон, бошқа қардош совет республикалари ёзувчилари асарларининг таржималари билан таништирмоқда.

АХЛОҚ МАВЗУИДА

ҚАДР

Онадан азиз, онадан мўътабар инсон йўқ, дунёда. Одам учун энг муқаддас ҳисобланган Ватанни ҳам онага қиёс қилиб, она-Ватан деб аталиши сабаби ана шунда. Улуғ ёзувчи ва мутафаккир Максим Горький ҳам «Оналарни шарафлайлик» деб бежиз айтмаган. Мен қуйида ҳикоя қилмоқчи бўлган воқеа ҳам она ҳақидаги ҳақиқат.

Хизмат тақозоси билан бир идорада бошлиқни кутаётган эдим. Шу пайт ёши ўттиз-ўттиз бешлар чамасида, қорачадан келган, истараси иссиқ, дид билан кийинган бир киши кириб саломлашди-да, ёнимга омонатгина ўтирди. Бироз вақт ўтгач:

— Сиз ҳам бирор иш билан келгандингизми? — деб сўради. Мен келишим сабабини айтиб, сўнгра унинг қандай юмуш билан келганлигини суриштирдим.

— Э, мен гапирмай, сиз эшитманг, ака, — деди у бир «уф» тортиб — Тарихим узун.

Маълум бўлишича, онасининг икки кўзи ожиз бўлиб қолган экан. Район касалхонасида узоқ вақт даволанибди-ю, аммо шифонинг натижаси бўлмабди. Охири врачлар унинг кўзи очилмаслигини айтиб, фарзандига онани уйга олиб кетишини маслаҳат беришганида, бу йигит «уйда уларга қараб турадиган одам йўқ, мумкин бўлса унга қариялар уйига йўлланма берсангизлар», деб илтимос қилибди. «Онангизнинг тўрт мучали соғ, сиздай ўғиллари турганда йўлланмага нима ҳожат? Йўқ, биз у ерга онангизни юбора олмаймиз», дейишибди врачлар. Ўртада бироз аччиқ-қуруқ гаплар бўлибди. Охири йигит онани қариялар уйига жойламаган врачлар устидан шикоят қилиб, бу идорага келган экан.

Унинг бу гапларини эшитиб, диққатим ошиб кетди.

Бир яхши, бир ёмон гап одамнинг эсидан сира ҳам чиқмас экан. Орадан бир неча ой ўтса ҳам бояги йигитнинг гаплари қулоғимдан нари кетмасди. Уйда ҳам, ишда ҳам онанинг тақдири нима бўлди экан, деган ўй менга тинчлик бермай қўйди. Нима бўлди-ю, бир куни мени қариялар уйига таклиф қилиб қолишди. У ерда хонама-хона юриб, бир неча беморларни кўриб гаплашдик. Бешинчи хонада икки кўзи ожиз, кўзойнак таққан кекса бир онахоннинг ёнига олиб киришди. Муолажа қила туриб, гап орасида унинг бу ерга қандай келиб қолгани, бу ернинг шароити, кўрсатилаётган ёрдам, атрофидагиларнинг унга бўлган муносабати тўғрисида сўрадим. Бу аёлнинг ўғли, ўқитувчи келини, набиралари бор экан. Унинг оҳиста айтган бу сўзларини эшитар эканман, ҳали ҳам дилимда битмаган яра яна мени безовта қила бошлади.

Онанинг ўғли ўша идорада учрашган нотаниш йигитнинг ўзгинаси эди. Кетаётиб бир амаллаб уларнинг адресини олдим.

Орадан бир неча кунни ўтказиб, ўша хонадонга бордим. Дам олиш куни эди. Эшик тақиллаганига чиройли кийинган икки ўғил бола чиқди. Улардан ота-оналарини сўраб ҳам улгурмасимдан ёши ўттиз-ўттиз иккилар чамасидаги бир аёл чиқиб, мени самимийлик билан ичкарига таклиф қилди. Унга ўзимни инвалидлар уйида бўлганлигимни сездирмасликка қарор қилдим.

— Сингилжон, мен врачман, — деб исмимни айтдим. — Болаларнинг отаси қаерда ишлайди? Ўғилчаларнинг бува ва бувижонлари борми?

Беканинг гапидан маълум бўлдики, эрининг кўзига ногаҳон нимадир тегиб кетиб, ҳозир касалхонада ётган экан. Аёл болалар боғчасига қатнайдиган икки ўғли борлигини, эри ётиб қолганидан сўнг болалари билан анча қийналиб қолганини айтди. Узум, анжир ва анорларга тўла боғдан ўтадиган ариқ ёқалаб борарканман, бу боғнинг барпо бўлишида муҳтарам онанинг ҳам хизматлари борлигини ўйлардим. Бир пиёла чой ичгандан сўнг келиндан сўрадим:

—Турмуш ўртоғингиз қайси касалхонада даволаняптилар? Қачондан бери касалхонадалар?

Келин яна турмуш ўртоғининг кўзи хиралашиб, тобора ожизланиб бораётгани тўғрисида зорланиб гапирди. Қайнонаси тўғрисидаги саволларга эса у онанинг ҳозир қаерда эканлигини аниқ билмаслигини айтди.

Кайфиятим янада бузилди. Аёлдан эри ётган касалхонани билиб олдим-да, хайрлашиб, тўғри ўша ёққа бордим.

Тақдир тақозосини қарангки, волидасини қариялар уйига юборишни истамаган врачлар устидан чор-атрофга шикоят ёзган йигитнинг ўзи хасталаниб, онаси даволанган касалхонадаги ўша врачларнинг қўлида шифо топаётган экан. Таниш ҳамкасблар билан учрашиб, ўзим излаб юрган йигит ётган палатага кирдим. Ўзига хос жиҳозланган каравотларда уч киши ётибди. Улар билан саломлашиб, танишимнинг ёнига бордим. Аммо йигитнинг кўзлари боғлиқ бўлгани учун мени танимади. Кўзи очиқ бўлганда ҳам кимлигимни, эҳтимол, билмас эди. Чунки бир лаҳзалик савол-жавобдан сўнг мени ҳатто унутиб юборган бўлиши ҳам мумкин. Йигитдан ҳол-аҳвол сўрагач, оиласи ҳақида суриштирдим. Аслида бу ерга ўз фарзандлик бурчини адо этмаганлиги учун кўнглимдаги гапларни унга айтгани келган эдим. Бироқ йигитнинг аҳволини кўриб, дардини янада оғирлаштиргим келмади. Суҳбат чоғида онасининг олдига кўпдан бери боролмаганлигини, соғайиб, касалхонадан чиққанидан кейин, албатта, қайтариб уйга олиб келишини айтди.

...Орадан кўп вақт ўтмай, йигит соғайди. Бирор ҳафтани ўтказиб, ишхонасига борганида унга хат беришди. Очиб ўқиди, онасидан экан. Онаизор кимгадир айтиб туриб, ўғлига салом йўллабди. Хат шундай сатрлар билан бошланган эди: «Азиз болагинам, сени жуда ҳам соғиндим. Биламан, ишли одамсан, ҳадеганда вақт тополмайсан. Лекин мендан хафа бўлма, сенинг хурсанд бўлиб юришинг — менинг хурсандлигим, сенинг бахтиёрлигинг—менинг ҳам бахтим. Лекин нима қилай, онаман, жуда ҳам соғиниб кетдим. Тўғри, кўзларим кўрмайди. Бироқ сенинг ҳидинг ҳамиша димоғимда. Агар бирор соат вақт тополсанг, илтимос, бир зумга бўлса ҳам ёнимга келиб кет. Менга ҳеч нарсанг керак эмас. Бу ерда ҳамма нарса муҳайё. Ҳеч кимдан кўрмаган меҳр-оқибатни шу ерда кўряпман. Лекин фарзандим экансан, соғиндим. Сени бағримга босиб, ҳидларингга тўйсам дейман. Ахир сен ҳам болаларингни кўрмасанг соғинасан-ку. Овозингни яна бир марта эшитсам, армонсиз кетардим. Онанг».

Шундан кейин йигит катта харажатлар билан онаси ётган қариялар уйига келди. Уни самимият билан кутиб олишди. Аммо, афсуски, йигитнинг совға-саломларини оладиган она энди йўқ эди.

Яқинда қабристонга бориб, отамнинг қабрини зиёрат қилар эканман, кўзим қабр устида оҳ-фиғон уриб йиғлаб ўтирган бир йигитга тушди. Бунчалик кўз ёши тўкаётган кишининг кими бу ерда ётган экан, деб яқинроқ бориб разм солсам, идорада менга таниш бўлиб қолган ўша йигитнинг ўзгинаси. У ҳамон менинг кимлигимни билмас эди. Ҳаммасини сезиб турган бўлсам ҳам йигитга шундай дедим:

— Биродар, бу ерда кимингиз ётибди, нега бунчалик оҳ-фиғон қиласиз? Бу дунёда бирор киши бормикин, унинг ота-онаси, ёру биродари, ошна-оғайниси, қариндош-уруғи вафот этмаган бўлса. Инсонни вафотидан кейин эмас, тириклигида йўқлаш керак, хизматларини у казо этгандан кейин эмас, тириклигида бажо этмоқ лозим. Эндигиси эса бефойда.

Мен ушбу воқеанинг гувоҳиман. Фақат баъзи сабаблар билан онанинг ҳам, фарзанднинг ҳам, исмларини айнан айтмадим. Шояд ушбу ҳикоя бошқа фарзандларга ибрат бўлса

С. КАМОЛОВ,
медицина фанлари кандидати.
Наманган шаҳри.

ХРОНИКА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ўртоқ Анна Ивановна Бродова пенсияга чиққанлиги муносабати билан уни Ўзбекистон ССР аҳолига маиший хизмат кўрсатиш министри вазифасидан озод қилди.

Редактор **М. ҚОРИЕВ.**

СССР Қишлоқ хўжалик министрлигининг
МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНЛИ ТОШКЕНТ ИРРИГАЦИЯ ВА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИНИ МЕХАНИЗАЦИЯЛАШТИРИШ ИНЖЕНЕРЛАРИ ИНСТИТУТИ
СИРТҚИ БЎЛИМНИНГ 1 КУРСИГА
қуйидаги ихтисослар бўйича

АРИЗАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИШНИ ДАВОМ ЭТТИРАДИ

Қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш, қишлоқ хўжалигини электрлаштириш, машиналар ремонти технологияси ва уни ташкил қилиш, гидромелиоратив ишларни механизациялаш, гидромелиорация, ер тузилиши, сув хўжалиги экономикаси, қишлоқ хўжалиги.

АРИЗАЛАР — 30 ЯНВАРГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Институт адреси: Тошкент шаҳри, Қори Ниёзов кўчаси, 39-уй, сиртқи факультет.

ИНСТИТУТ ФИЛИАЛЛАРИ ВА ЎҚУВ-КОНСУЛЬТАЦИЯ ПУНКТЛАРИНИНГ АДРЕСЛАРИ:

Янгиер шаҳри, 2-микрорайон, Саркисов кўчаси, 2-уй, институт филиали.

Қарши шаҳри, К. Маркс проспекти, 225-уй, институт филиали.

Қўқон шаҳри, Ленин кўчаси, 44-уй, қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш техникуми.

Самарқанд шаҳри, Фрунзе кўчаси, 108-уй.

Нукус шаҳри, қишлоқ хўжалик техникуми.

Урганч шаҳри, 4-микрорайон, Гурлан кўчаси, институтнинг умумтехника факультети.

РЕСПУБЛИКА СТЕНОГРАФИЯ ВА МАШИНКАДА ЕЗИШНИ ЎРГАНИШ КУРСЛАРИ
кундузги ва кечки бўлимларга

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Курсларда ўзбек ва рус тилларида замонавий иш бошқариш асосларини биладиган секретарлар, стенографистка ва машинисткалар тайёрланади.

Курсларга ўқувчилар қабул қилиш йилига икки марта:

июль—августда.

Машғулотлар 1 сентябрдан бошланади;

декабрь—январда.

Машғулотлар 1 февралдан бошланади.

Маълумотлар олиш учун қуйидаги адресга мурожаат қилинг: Тошкент шаҳри, Олмазор кўчаси, 174-уй, Бешёғоч (Комсомол кўли яқинида), ҳар куни соат 10 дан 19.00 гача. Телефон: 44-30-61.

●

МАРКАЗИЙ «ЮБИЛЕЙ» СПОРТ ЗАЛИДА
15—23 ЯНВАРЬ КУНЛАРИ

«ЗЕМЛЯНЕ»
оммавий рок-группасининг
ГАСТРОЛЛАРИ

Бадиий раҳбар — Владимир КИСЕЛЕВ.

Концертлар — 15, 16, 22, 23 январда соат 14, 17 ва 20.00 да; 17, 18, 19, 20 ва 21 январда соат 17.00 ва 20.00 да бошланади.

Билетлар Марказий «Юбилей» спорт зали кассаларида ҳар куни соат 10.00 дан 20.00 гача сотилади.

Коллектив заявкалар қабул қилинмоқда.

46.03.12, 46-70-31, 46-07-53, 46.68-77 телефон номерлари бўйича маълумотлар олиш мумкин.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА
21 ЯНВАРДАН БОШЛАБ
КОНСТАНТИН АВАГИМОВ
раҳбарлигидаги

«САЛОМ, ГУЛЛИВЕРЛАР!»
МУЗИКАЛИ-ЭКСЦЕНТРИК АТТРАКЦИОН
ГАСТРОЛЛАРИ

Таниқли масхарабоз ЯША ПОПОВ иштирок этади.

Цирк ва кино артистлари ҳамда Осетия йигитлари ижросида

«КАВКАЗ МАНЗАРАЛАРИ»

Бадиий раҳбар — Шимолий Осетия АССР халқ артисти
ХАСАНБЕК КАНТЕМИРОВ

Томошалар соат 19.30 да; шанба кунлари соат 16.00 ва 19.30 да; якшанба кунлари соат 13.00, 16.00 ва 19.30 да бошланади.

Касса соат 10.00 дан 20.00 гача очиқ.

44-35-91, 44-35-84 телефон номерлари орқали маълумотлар олиш мумкин.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг коллективи нашриёт директорининг ўринбосари Ф. Абдураҳмоновга акаси

Ғуломжон АБДУРАҲМОНОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон Журналистлар союзи правлениеси «Тошкент ҳақиқати» газетасининг редактори, Ўзбекистон Журналистлар союзи правлениесининг секретари Н. Насимовга акаси

Шукрулло НАСИМОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Редакция адреси: 700000 Тошкент—П, Ленин кўчаси, 41.

ТЕЛЕФОНЛАР: редактор — 33-65-45, 32-53-04; редактор ўринбосарлари—33 06-83, 32-55-04, 33-44-55, 32-55-05; масъул секретарь — 33-79-14, 32-53-05; секретариат — 33-72-83, 32-53-06, 32-54-11; БЎЛИМЛАР: партия турмуши — 33-34-69, 32-53-97, 32-57-19; марксизм-ленинизм назарияси пропагандаси — 32-55-70; коммунистик тарбия — 32-54-29; халқаро ҳаёт — 32-54-14; саноат, транспорт ва капитал қурилиш — 33-47-80, 32-53-14, 32-54-09; қишлоқ хўжалиги — 33-76-04, 32-53-15, 32-53-70; адабиёт ва санъат — 33-20-36, 32-54-35, 32-55-16; совет қурилиши — 32-57-20, 32-54-18; фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 33-44-51, 32-57-21, 32-54-24; ахборот ва спорт — 33-14-24, 32-55-17, 32-54-26, 32-54-27; хатлар ва оммавий ишлар — 33-21-43, 32-53-16, 32-53-20, 33-11-49, 32-54-13; иллюстрация — 32-57-22, стенографистка — 33-73-43; 32-54-05; жамоатчилик қабулхонаси — 32-54-16; эълонлар бўлими — 33-81-42; ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ: ҚҚАССР —2-42-62; Тошкент — 32-53-20; Самарқанд — 6-48-35; Сирдарё — 2-05-27; Сурхондарё — 2-92-36; Хоразм — 5-51-24; Бухоро — 3-31-42; Қашқадарё — 4-61-35; Фарғона — 4-20-84; Наманган — 6-70-78; Андижон — 4-48-85, Жиззах — 2-31-66. Нашриёт диспетчери — 32-78-94. Нашриёт телефон станциясининг навбатчиси — 33-90-50.

Р. — 01733. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. Б. — 12. 10